

SRBI V SLOVENIJI, SLOVENCİ V SRBIJI

– promocija Zbornika del znanstvenikov z Etnografskega inštituta SANU in Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU v Društvu Sava ob Kulturnem dnevju 2012 –

Po promociji v Ljubljani, Etnografskem muzeju v Beogradu in v Domu kulture v Zrenjaninu, je proslava slovenskega Kulturnega dne v Društvu Slovencev v Beogradu – Društvu Sava zaznamovana s predstavljivo tematskega zbornika del *Srbi v Sloveniji, Slovenci v Srbiji* v založbi Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU (Ljubljana) leta 2010. Uredili sta ga Ingrid Slavec Gradišnik in Dragana Radojčić.

O Zborniku so pred številnimi prisotnimi, med katerimi so bili tudi gosti s sloveskega veleposlaništva, in sicer Milan Predan in Saša Ivanc, govorile Maja Đukanović kot moderatorka ter Anica Sabo in Biljana Milenković Vuković kot avtorke. Dogodek so popestrili člani in prijatelji Društva Imre in Atila Sabo, Nevena Glišić in Dragi Randjelović, ki so izvedli skladbe Mihovila Logarja.

Zbornik je rezultat dela znanstvenikov z Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU in Etnografskega inštituta SANU na dveh bilateralnih projektih: *Srbi v Sloveniji, Slovenci v Srbiji*. Raziskava etnoloških vprašanj in spoznavanje strokovnih usmeritev v letih 2006–2007 (vodji projekta dr. Mojca Ravnik, Ljubljana in dr. Mladena Prelić, Beograd) in Kulturni in znanstveni stiki. *Srbi in Slovenci med 19. in 21. stoletjem* v obdobju 2008–2009 (vodji projekta dr. Ingrid Slavec Gradišnik, Ljubljana in dr. Dragana Radojčić, Beograd). Projekte je finančno podprla Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in Ministrstvo za znanost Republike Srbije.

Dela v Zborniku, v slovenskem ali srbskem jeziku, so razdeljena v štiri celote: *Etnologija v Sloveniji in Srbiji*, *Srbi v Sloveniji, Slovenci v Srbiji* in *Bibliografija o Slovencih v Srbiji*. Uvodne besede je napisala Ingrid Slavec Gradišnik, v katerih je poudarila razvoj srbsko-slovenskega sodelovanja ter predstavila objavljena dela.

Etnologija v Sloveniji in Srbiji

V poglavju o Etnologiji v Sloveniji in Srbiji, Ingrid Slavec Gradišnik piše o *Dveh tradicijah „jugoslovanske“ etnologije*. Prispevek obravnava izbrana vprašanja v razvoju etnološke vede v Sloveniji in Srbiji v 20. stoletju: njune raziskovalne bližine in razlike, stike med institucijami in posamezniki. Komentirani so tudi usoda nekaterih skupnih raziskovalnih projektov v drugi polovici stoletja in raziskovalni izzivi, ki izhajajo iz več desetletnega življenja v skupni državi. *Nacionalno vaspitanje: konstrukcija jugoslovanske nacije u časopisu Jugoslovenče (1931–1941)* je tema dela Lade Stevanović. Članek predstavlja analizo otroškega časopisa *Jugoslovenče*, ki so ga tiskali in distribuirali v Kraljevini Jugoslaviji med letoma 1931 in 1941 in je bil namenjen osnovnošolcem, priporočalo pa ga je Ministrstvo za izobraževanje. Naško Križnar nam daje pregled razvoja *Etnografskega filma v Sloveniji in v Srbiji* ter nas seznanja s tem, da so bila v času Socialistične federativne republike Jugoslavije redna srečanja in razprave o nacionalnih etnologijah. Avtor članka se v sklepu osredotoča predvsem na premislek o oblikah sodobne vizualne etnografije, ki

še najbolj ustreza znanstveno raziskovalnim praksam obeh etnoloških inštitutov (pri ZRC SAZU v Ljubljani in EI SANU v Beogradu), in o ustreznem izobraževanju za to področje.

Srbi v Sloveniji

Druga tematska celota v Zborniku je posvečena Srbom v Sloveniji. O rezultatih svojih terenskih raziskovanj v Sloveniji nas seznanjajo: Mirjana Pavlović, ki v članku *Srbi u Sloveniji – manjinske organizacije* predstavlja ustanavljanje in razvoj manjšinskih organizacij Srbov v Sloveniji in njihovo vlogo v življenju skupnosti, vpliv na oblikovanje, ohranjanje in izražanje etnične identitete pripadnikov različnih generacij v sinhroni in diahroni perspektivi; v članku *„Iz Beograda sam“*, prilogi *proučavanju etničkog identiteta Srba u Sloveniji*, Jadranka Đorđević Crnobrnja govori o priseljavanju

René Gerden, *Družinska hiša v Martinji vasi* (2001)

državljanov Srbije v Slovenijo šele po letu 1991. Ena izmed značilnosti je prizadevanje priseljencev za določanje svoje identitete v razmerju s krajem ali pokrajino, ne pa z državo, iz katere so prišli; Milina Ivanović Barišić je raziskovala *Srbe u Beloj krajini – uvid u sasašnje stanje*, in predstavila podatke in opazovanja iz štirih srbskih vasi v Beli krajini (Bojanci, Marindol, Milići in Paunovići), zbranih v letih 2007–2009. S pomočjo že objavljene literature je bilo mogoče pripraviti vpogled na položaj srbske etnične skupnosti v času raziskave.

Srpski specijaliteti na slovenačkoj trpezi so tema dela Dragane Radojičić. Sodobne življenjske razmere so prinesle tudi globalni pristop h kulturi prehranjevanja, in to na vseh celinah in območjih. V središču pozornosti so selitveni procesi iz Srbije v Slovenijo po 1. svetovni vojni do danes in njihov odsev v sprejemanju prehranskih izdelkov iz Srbije, ki so sčasoma postali del vsakdanje prehrane Slovencev; v članku *Juče na Balkanu, danas u vašem stanu – nekoliko zapažanja o neofolk muzici u Sloveniji* Srđan Radović obravnava sprejem neofolk glasbe v Sloveniji, posebej neo- in turbofolk glasbe, ki je v Slovenijo prišla iz drugih jugoslovanskih držav. V sklepu je analiziran sprejem teh glasbenih oblik v Sloveniji; namen prispevka *Identitetske politike u ritmu „lakih nota“ – recepcija neofolk muzike u Sloveniji* Ivana Đorđevića je preučitev recepcije neo in turbofolk glasbenega žanra v Sloveniji, da bi spoznali domet njegove razširjenosti in načine njegovega vrednotenja. Poseben poudarek raziskave v Sloveniji je namenjen obravnavi neofolka kot značilnega produkta t. i. južnjaške kulture (državljanji Slovenije, doma iz „južnih“ republik, zlasti Bosne in Hercegovine in Srbije); Marta Stojić v članku *Antropolog – naučnik, novinar ili državni neprijatelj – „izbrisani“ Slovenije* obravnava izbrane probleme pri raziskovanju „izbrisanih“ v Sloveniji.

Slovinci v Srbiji

V tretjem delu Zbornika članek *Nekaj pogledov v preteklost in sedanjost beograjskih Slovencev* Mojca Ravnik temelji na gradivu, zbranim v pogovorih z beograjskimi Slovenci. S pogledi v življenje posameznikov in družin so ponazorjeni vzroki in načini njihove priselitve v Beograd, delo, stanovanje, družinsko življenje in odnos do domačega kraja, družbeni odnosi in odnos do večinskega okolja od konca 1. svetovne vojne do danes. Skoraj stoletje je bil Beograd prestolnica stare in nove Jugoslavije (od 1918 do 1991), Zvezne republike Jugoslavije (od 1992), Srbije in Črne gore (od 2003) in Srbije (od 2006). Zgodovinske okoliščine so se korenito spremenile, zamenjali so se politični sistemi, skupna država je razpadla na nove samostojne države.

Zgodovina Beograda je vpletena v življenjske zgodbe beograjskih Slovencev; govori se lahko o beograjski (slovenski) različici slovenske (beograjske) urbane kulture, ki je vredna nadaljnjih, poglobljenejših raziskav. Posebno je zanimivo, da je naslovnica na Zborniku (ki je prevzeta tudi za naslovnico Biltena), risba iz rokopisne knjige arhitekta Renéja Gerdena *Življenje in spomini* (2001), fotografirala pa jo je avtorica ob obisku družine Gerden leta 2008. Od maja letos dragi gospod René ni več med nami, vendar se ga spominjamo tudi na ta način; v *Pomenu društev za izseljence – Društvo Slovencev Sava Beograd* Saša Poljak Istenič piše, da so za izseljence njihova društva med pomembnejšimi dejavniki za negovanje materinščine in ohranjanje, oblikovanje ali utrjevanje identitete. Društvo Slovencev Sava Beograd je mlado, vendar aktivno; poleg kulturnih dejavnosti (predvsem v povezavi s prazniki v Sloveniji) si skupaj z drugimi slovenskimi društvi prizadeva za izvolitev nacionalnega sveta Slovencev v Srbiji. V prispevku je nakazan pomen društev za ohranjanje stika s slovenskim jezikom in kulturo, kulturno-umetniško ustvarjanje, izobraževanje, medsebojno spoznavanje in formalno združevanje slovenske manjšine v Srbiji.

V prispevku *Nekaj utrinkov o društvu Slovencev „Sava“ v Beogradu* Monika Kroječ predstavljata nekaj odlomkov iz življenja Slovencev v Beogradu in dejavnosti članov društva beograjskih Slovencev Sava. Poudarjen je pomen njihovega aktivnega druženja, predvsem športnega in kulturnega, ter vloga katoliške cerkve, ki jo je imela pri ustanavljanju društva; Mojca Ravnik v članku *„Sprejeli so nas za svoje“ otroci internirancev iz taborišča Sárvár na Madžarskem v reji pri kmetih v bački med 2. svetovno vojno* obravnava posebno poglavje o usodi primorskih kolonistov, ki so se po koncu 1. svetovne vojne naselili v kolonijah ob madžarsko-jugoslovanski (zdaj slovenski) meji v Prekmurju in ki jih je madžarska okupacijska oblast leta 1942 odgnala v internacijsko taborišče Sárvár na Madžarsko. Otroke je iz taborišča rešila Pravoslavna cerkev iz Novega Sada, ki je zanje organizirala rejništvo pri kmečkih družinah v Bački v Vojvodini. Članek temelji na gradivu, zbranim pri primorskih kolonistih v Prekmurju, in na podatkih iz literature, predvsem pa na pričevanju Jožeta Vidiča, ki je bil kot otrok pri rejnikih v vasi Sivac. V članku so predstavljeni rešitev otrok iz taborišč in njihova nastanitev v Bački, njihovo življenje in delo pri rejniških družinah, odnosi z družinskimi člani in vaščani. Tesne prijateljske vezi, podobne družinskim, se po vrnitvi otrok domov po koncu vojne niso prekinile.

Davorin Jenko (1835–1914), skladatelj in dirigent, „mož

dveh domovin“, Slovenec po rodu in panslavist po nazorih, ki je živel in deloval v Pančevu in Beogradu več kot 40 let, je tema dela Mladene Prelič *Kako pamtim Davorina Jenka*. Njegova zapuščina je do danes ostala pomembna v Srbiji in Sloveniji. V tem članku je obravnavano predvsem vprašanje, kako je nastajal družbeni spomin na Davorina Jenka, in sicer tako, da časovno sledimo načinom, kako se Jenka spominjajo in kako o njem govorijo v Srbiji in Sloveniji. Namreč, premislek uravnava domnevo, da načini konstrukcije družbenega spomina pričajo najprej o tistih, ki se spominjajo, in šele nato o samem Jenku in njegovi ustvarjalnosti.

Svoje delo v Zborniku *Slovenački kompozitori u Srbiji – Davorin Jenko, Mihovil Logar, Zlatan Vauda* nam je ob video predstavitvi predstavila Anica Sabo. Predstavitve se je pričela z zvoki Pesmi Beogradu, ki je bila več desetletij zaščitni znak informativnih oddaj radio-televizije Beograd avtorja Mihovila Logarja. V Srbiji se je v drugi polovici 19. stoletja veliko pozornosti posvečalo umetnosti, enemu od podpornih stebrov razvoja države in oblikovanja narodne identitete. Takrat je v Beograd prišel Davorin Jenko. Z raznovrstnimi prizadevanji na številnih področjih glasbenega življenja v Srbiji je stkal kulturne vezi med slovenskim in srbskim narodom. Poleg dejavnosti Davorina Jenka je bilo opazno tudi delovanje Mihovila Logarja in Zlatana Vaude. Vsi trije so bili v prvi vrsti skladatelji, delovali pa so tudi na drugih področjih (zborovodstvo, različne oblike pedagoškega dela in izjemno obsežna organizacijsko-družbena dejavnost).

Prezimana Slovenaca u Srbiji na početku XXI veka Miroslav Niškanović temelji na analizi priimkov ljudi, ki so se pri popisu prebivalstva v Srbiji leta 2002 (popis ni bil izveden na Kosovu)

izrekli za pripadnike slovenske narodne manjšine. Gre za 5159 posameznikov v 2130 gospodinjstvih. Zapisanih je bilo 1579 priimkov. Razvrščeni so abecedno, skupaj s podatki o številu nosilcev najpogostejših priimkov in številu gospodinjstev s posameznim priimkom.

Bibliografija

Anotirana bibliografija o Slovencima v Srbiji Biljane Milenković Vuković je informativna bibliografija, prva tovrstna, objavljena v Srbiji. Vsebuje 122 bibliografskih enot, klasificiranih v šest celot: monografske publikacije, serijske publikacije, priloge objavljene v monografskih publikacijah, priloge objavljene v serijskih publikacijah, elektronski viri in dela v pripravi ter avtorski in imenski register. Njen pomen je v tem, da ponuja dragocene podatke, npr. o nastajanju slovenskih organizacij v prvi polovici 20. stoletja in konec 20. stoletja, o nastajanju Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine leta 2010, o ubežniških usodah Slovencev v Srbiji, o vezi z matico, o znamenitih Slovencih, kulturnih znamenovanjih, o posameznih življenjskih zgodbah in spominih, kot tudi o podatkih za raziskovanje rodovnika.

Predstavitve je popestrila razstava suhe robe, ki jo v Beogradu že od 30. letih 20. stoletja izdeluje in prodaja družina Cvar – Debeljak. Naš član Ivan Debeljak je zelo zainteresiranemu občinstvu zgovorno in duhovito predstavil vsak razstavljeni predmet posebej ob demonstraciji njegove uporabe. Svojo predstavitev je končal s šaljivo „Himno Ribničana“, ki je na daleč znan po izdelavi suhe robe.

Dela, ki so predstavljena v Zborniku, so tudi objavljena v časopisu *Traditiones* (Ljubljana), št. 39 (1) in so dostopna bralcem v elektronski obliki na spletni strani Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

Biljana Milenković Vuković
Prevedla: Danijela Stojnić

Wpis v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine

Zakon o nacionalnih svetih narodnih manjšin iz leta 2009 omogoča vpis v posebne volilne imenike narodnih manjšin v Srbiji. Obrazec za vpis je na spletni strani Nacionalnega sveta in Društva Sava.

Ustrezno izpolnjen in lastnoročno podpisan obrazec lahko priporočeno pošljete na naslov Začasnega organa upravljanja Nacionalnega sveta (Terazije 3/IX, 11000 Beograd), ki ga bo posredoval naprej pristojnim občinskim in krajevnim uradom. Izpolnjene formularje lahko prav tako pošljete ali odnesete osebno v Vaša Društva, ki jih bodo posredovala pristojnim občinskim in krajevnim uradom.

Po vpisu v posebni imenik slovenske narodne manjšine boste od pristojnega urada s priporočenim pismom prejeli odločbo o vpisu v posebni volilni imenik.

Z vpisom v posebni volilni imenik slovenske narodne manjšine se pridobi pravica do udeležbe na neposrednih volitvah za izvolitev Slovenskega nacionalnega sveta, če je v ta imenik do naslednjih volitev vpisanih več kot 50% od skupnega števila pripradnikov slovenske narodne manjšine ob zadnjem popisu prebivalstva, zmanjšanim za 20%.

FEBRUARSKO SOBOTNO DRUŽENJE

Obisk Rudija Merljaka in Aleša Selana v Društvu Sava

V mrzlo in zasneženo soboto 11. februarja 2012 sta nas v Društvu Sava obiskala dva nam zelo znana gosta iz Urada

za Slovence v zamejstvu in po svetu, g. Rudi Merljak in g. Aleš Selan. Obisk je bil neuraden in prvotno namenjen samo druženju z mladimi člani Društva v katerem bi se gosta, ki zelo zagovarjata še večje vključevanje mladih v dejavnosti različnih slovenskih organizacij, spoznala z idejami za promocijo mladine v slovenskih društvih v Srbiji. Vendar so prijetno vzdušje, dobra družba in vroča kavica pritegnili še "starejše" člane Društva, da pridejo in, da se vsi skupaj skozi neformalen pogovor zmenimo za prihodnje korake. Poleg zelo koristnih in praktičnih nasvetov, ki sta jih gospoda Merljak in Selan z veseljem podelila z nami, sta se tudi seznanila z načrti za delo in tudi težavami, ki spremljajo tako zahtevno volontersko angažiranje v našem Društvu.

Našima gostoma se prisrčno zahvaljujemo in se veselimo naslednjega srečanja!

Irena Kužnik

INTERVJU – Andreja Ponikvar

V okviru Biltena je ustanovljena tudi rubrika „Intervju“. V vsaki številki bomo intervjuvali nekega člana. To bodo osebnosti, ki so na različne načine vplivale na oblikovanje Društva, potem tisti, ki aktivno sodelujejo v njegovem delu, ali na katerikoli drug način pozitivno delujejo v interesu Društva.

Andreja Ponikvar dela na Filološki fakulteti v Beogradu kot lektorica slovenščine. Lektorat za slovenščino je plod dolgoletnega sodelovanja med Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Filozofski fakulteti v Ljubljani in Filološko fakulteto Univerze v Beogradu. To sodelovanje bistveno prispeva k promociji slovenščine v Srbiji. Število študentov, ki se zanimajo za učenje slovenščine, iz leta v leto narašča. Skupnost Slovencev v Srbiji, še posebej člani Društva Sava, vidijo v Andreji veliko podporo pri ohranjanju maternega jezika. Zelo je aktivna v Društvu Sava, saj sodeluje pri organizaciji številnih prireditev. Prijazno in toplo se pogovarja z vsemi, vedno seveda v slovenščini. S tem pomembno prispeva k neformalni komunikaciji, ki je za usvajanje jezika zelo pomembna. Z njeno podporo pogovor v slovenščini vedno poteka prijetno, skorajda brez napora. To je za prebivalce Beograda, ki imajo slovenske korenine in želijo ohraniti materni jezik, zelo pomembno. Ta intervju je priložnost, da Andrejo bolje spoznamo.

Predstavite nam del Slovenije, od koder prihajate.

Prihajam iz Dolenjske. To je slikovita zelena pokrajina, pokrita z grički in zidanicami, z mirnimi kraji in kotički neokrnjene narave, med katerimi se vije zelena lepota – reka Krka. Rada se vračam domov na Dolenjsko, tam vedno najdem mir in prijazne ljudi. Dolenjci so skromni, pošteni in delovni ljudje, kar so zame zelo velike vrednote. Mogoče je ravno zaradi pridnih ljudi Dolenjska med gospodarsko najuspešnejšimi regijami v Sloveniji. Tam delujejo znana in velika slovenska podjetja, kot so Krka, Trimo, Revoz. Dolenjci so zelo navezani na zemljo in so videti zadovoljni, ko delajo na svojih vrtovih, poljih ali v vinogradih, po napornem delu pa se radi poveselejo s svojimi prijatelji in sosedi ob kozarčku cvička. Cviček, ki je sestavljen iz rdečih in belih sort grozdja, dolenjski kletarji pridelujejo že stoletja. Med vini mu zaradi nižje alkoholne stopnje pripisujejo še posebej veliko zdravilnih učinkov. Dolenjska je tudi pokrajina z zelo močno kulturno dediščino. Znana je predvsem po bogatih arheoloških nahajališčih, ki pričajo o naselitvah v prazgodovinski in rimski dobi. Če boste kdaj v Novem mestu, vam priporočam obisk Dolenjskega muzeja, kjer si boste lahko ogledali značilne izkopenine – kovinske posode v obliki vedra, tako imenovane *situle* iz 5. stoletja pred našim štetjem. Po njih je leta 2004 Novo mesto dobilo naziv »mesto situl«. Zanimivo se mi zdi tudi dejstvo, da je na Dolenjskem največ gradov v slovenskem prostoru, kar priča o tem, da so na tem

območju v preteklosti bivali graščaki in premožni ljudje. Mnogi gradovi so danes obnovljeni in spremenjeni v turistične točke, hotele, restavracije, koncertne in poročne dvorane, muzeje ter galerije. Med najlepše gotovo sodijo grad Mokrice, Otočec, Mirna in Bogenšperk. Dolenjska je tudi dežela zdravilnih termalnih vrelcev. Gotovo ste že slišali za Dolenjske in Šmarješke Toplice, ki privabljajo številne domače in tuje turiste. Ne smem pozabiti omeniti tudi znanih samostanov – Stična in Pleterje delujeta še danes, samostan v Kostanjevici pa je spremenjen v galerijo. Iz Dolenjske izhajajo znani Slovenci, npr. slikar Božidar Jakac, pisatelji in pesniki Josip Jurčič, Janez Trdina, Miran Jarc, Tone Pavček, glasbenik Lojze Slak, pokojni slovenski metropolit in nadškof dr. Alojzij Šuštar, ki je bil doma prav iz

mojega domačega kraja – iz Trebnjega. Trebnje je manjše mesto med Ljubljano in Novim mestom. Spomnim se, da me je v osnovni šoli zelo prevzela zgodba o življenju znanega Trebanjca Friderika Barage, ki je leta 1830 odšel v Ameriko, kjer je deloval kot misijonar med Indijanci in jih učil abecedo. Mogoče me je prav njegova zgodba spodbudila, da sem tudi jaz kmalu po zaključku fakultete odšla v tujino, kjer že več kot enajst let poučujem slovenščino na univerzah – najprej štiri leta v Veliki Britaniji, potem pet let na Hrvaškem in zdaj tretje leto v Srbiji.

Kakšno je vaše delo na fakulteti in kako študentje sprejemajo učenje slovenščine?

Zavedam se, da imam veliko srečo, ker opravljam poklic, ki me zelo veseli. Zato pogosto rečem, da je moja služba tudi moj hobi. Ko me ljudje vprašajo, s čim se ukvarjam v prostem času, me običajno začudeno pogledajo, ko rečem, da v prostem času pišem učbenike za slovenščino. To mi vedno znova predstavlja izziv. Zelo veliko razmišljam o svojem delu, pogosto sem kritična do sebe in se sprašujem, kako bi lahko še boljše učila in kaj bi spremenila, da bi bilo učenje slovenščine za študente po eni strani zanimivejše in lažje, po drugi pa, da bi dosegli večji in hitrejši napredek v svojem znanju. Zelo pomembno se mi zdi tudi to, da se s študenti dobro razumem. Mislim, da me študentje cenijo in prepoznajo trud, ki ga vlagam v svoje delo. Na fakulteti v Beogradu učim predmet Sodobni slovenski jezik. To so lektorske vaje, praktični pouk jezika, ki ga imajo študentje običajno z lektorjem oziroma s tako imenovanim rojenim govorcem. Študentje Filološke fakultete si lahko slovenščino izberejo kot dodatni tuji jezik v prvem ali tretjem letniku. Učijo se jo dve leti. Če si jo izberejo v prvem letniku in jim je všeč, se jo lahko učijo vsa štiri leta. V vsakem letniku imajo štiri ure slovenščine na teden. Pri meni se učijo slovenščino skupno okoli 100 študentov. Študentje lahko poleg lektorskih vaj poslušajo tudi teoretične predmete iz slovenskega jezika in kulture pri profesorici Maji Đukanović. Na žalost na fakulteti nimamo posebnega oddelka za slovenščino, pač pa nas gosti oddelek za splošno jezikoslovje.

Slovenija pomaga, da se učenje jezika izvaja strokovno in profesionalno. Kako gledate na podporo, ki jo dobivamo iz Slovenije?

Slovenija se zaveda, da učenje slovenskega jezika pri govornicah, ki jim ta jezik ni položen v zibelko, ni nekaj samoumevnega. Zato deluje v Sloveniji vrsta institucij,

ki načrtuje in skrbi za slovenščino zunaj meja Slovenije. Naj omenim samo najpomembnejše: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, Zavod za šolstvo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Vsaka od teh institucij na svoj način prispeva k temu, da se slovenščino lahko študira na fakultetah zunaj Slovenije, in k ohranjanju ter učenju slovenščine med Slovenci in njihovimi potomci, ki živijo po svetu. S tem mislim na zelo konkretno podporo, ki jo nudijo v obliki kadrov – učiteljev slovenščine, ki so večinoma poslani iz Slovenije, potem v obliki štipendij za otroke, mladino in odrasle, ki živijo zunaj Slovenije, štipendij za študente slovenistike, v obliki knjig in učbenikov za slovenska društva, šole in fakultete; pa tudi strokovno podporo nudijo – organizirajo izobraževanja in strokovna srečanja za učitelje, seznanjajo z novimi dognanji v stroki, opremljajo s strokovno literaturo, sestavljajo učne programe in pripravljajo učna gradiva. Ta podpora je zelo pomembna in prav je, da se je vsi deležni oziroma vsi, ki delujemo na tem področju, zavedamo in da jo cenimo.

Pogosto vas srečujemo v Društvu Sava. Kako gledate na delo društva in kaj bi priporočili članom?

Sem zelo »mlada« članica Društva Sava, saj sem se priključila šele pred dobrim letom dni. Novi prostori, kamor se je društvo preselilo prejšnje leto, so izredno prijetni, kar se mi zdi za dobro delovanje društva zelo pomembno. Ko pridem v društvo, se počutim nekako doma. V društvu sem spoznala ogromno prijaznih, vedno nasmejanih ljudi, ki mi pokažejo iskreno veselje, ko se srečamo. Kadar mi čas dopušča, se z veseljem udeležim društvenih prireditev, prav tako rada sodelujem pri organizaciji dogodkov skupaj s svojimi študenti – nekateri so tudi člani društva. Vesela sem, ko vidim, da se v društvu srečujejo vse generacije tukaj živečih Slovencev, njihovih potomcev, partnerjev in prijateljev. Ob bogati ponudbi dejavnosti lahko vsakdo najde nekaj zase. Predvsem se mi zdi pestra ponudba kulturnih in izobraževalnih dejavnosti, pa tudi športnih. Upam, da bom v prihodnje ob različnih priložnostih spoznala še več članov društva. In kaj bi priporočila članom? Naj še naprej aktivno sodelujejo v društvu, naj čim večkrat obiščejo Slovenijo, preberejo kakšno slovensko knjigo, poslušajo slovensko glasbo,

si ogledajo kak slovenski film.

Ali bi želeli še kaj posebej poudariti ali povedati, česar vprašanja niso zajela?

Zelo sem vesela, da sem del Društva Slovencev Sava. Društvo mi nudi nekakšno zatočišče, kamor lahko pridem, kadar pogrešam Slovenijo. Čeprav sem prišlek, se počutim sprejeto; ne samo v društvu, tudi v Beogradu in Srbiji se počutim zelo dobro. Za Beograd sem kmalu po prihodu rekla, da je to prvo mesto zunaj Slovenije, ki me je toplo sprejelo in ki sem ga jaz sprejela za svoj drugi dom. Biti tujec v neki deželi, je pogosto težko. Vzbudi ti neka nova občutja, ki jih od prej ne poznaš. Nekateri pogrešajo prijatelje, družino, dom, drugi pogrešajo kakšen domač izdelek ali hrano. Jaz včasih začnem pogrešati slovenščino – to, da bi bilo vse okoli mene v slovenščini. To, kar je doma nekaj popolnoma samoumevnega, ti v tujini postane posebna vrednota. Včasih se zalotim, da razmišljam, v kakšnem paradoksu živim: učim slovenščino kot tuji jezik, po drugi strani pa se sama nenehno nahajam v tujejezičnem okolju in se spopadam z občutki in težavami, ki jih prinese takšno okolje. Ampak mogoče prav zaradi tega lažje razumem tujce, njihove jezikovne potrebe, želje in zagate. Prav gotovo pa sem zaradi tega do tujih govorcev slovenščine bolj tolerantna. In čeprav sem vsak dan v stiku s Slovenijo in slovenskim jezikom, tudi v Beogradu imam prijatelje Slovence, me obdajo topli občutki, ko v Srbiji slišim koga govoriti slovensko. Ko sem na prireditvi Zvok besed, ki jo je organiziral Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Kruševcu, slišala pevski zborček mladih srbskih deklic zapeti pesmico *Na planincih sončece sije*, in to v brezhibni slovenščini, se mi je zazdelo, da še nikoli nisem slišala lepše izvedbe te pesmi. Ja, lahko bi rekla, da mi slovenščina v tujini drugače, še posebno lepo zveni.

V usaki številki Biltena objavimo po eno narodno pesem, ki jo ob posebnih priložnostih radi tudi zapojemo. Verjamemo, da je to eden od načinov ohranjanja dela bogate kulturne dediščine. Katero pesem bi nam priporočili za objavo v tej številki?

Meni je od nekdaj najlepša slovenska narodna pesem *Vsi so venci vejli*. To je sicer žalostna pesem, vendar nosi zelo močno sporočilo, in ko jo slišim, me napolni s prav posebno energijo. (V rubriki Slovenske ljudske pesmi, na str. 17 je pesem v prekmurskem narečju).

Anica Sabo

SLOVENSKI POSLOVNI KLUB

SPK je tudi letošnje leto začel z dvanaštimi zgodbami o slovensko-srbskih poslovnih stikih, ki so zaznamovali lansko leto. V prijetnem vzdušju so se navzoči zmenili o številnih novih dejavnostih v letu 2012.

V februarju smo se na sprejemu SPK udeležili predavanj Miluna Trivunca, svetovalca ministra za ekonomijo in regionalni razvoj, ki je predstavil Analizo ekonomskih tokov v l. 2011, ter Bojana Jankovića, namestnika direktorja SIEPA,

ki je podal Pregled investicij v Srbiji s posebnim pogledom na Slovenijo. Kot tretji, je g. Sandi Boršo, direktor prodaje in trženja predstavil uspešno podjetje SAOP.

Aprila je na srečanju SPK dr. Milan Janković, predsednik PKB govoril o Gospodarski zbornici Beograda, dr. Janez Podobnik, nekdanji minister za življenjsko okolje v Vladi Republike Slovenije in direktor Mednarodnega centra za promocijo podjetništva / ICPE pa je

predstavil Novo strategijo za dežele ob Donavi in njihovih možnostih v gospodarstvu. Večer sta zaključila predstavnika združenja "Poslodavac": Predrag Ćurčić, direktor in lastnik firme Visan, ter Milomir Gligorijević, generalni direktor in lastnik firme Telegroup.

Na poletne počitnice smo se odpravili po tradicionalno prijetnem sprejemu SPK na terasi Inn hotela na Novem Beogradu.
Maja Đukanović

11. REDNA LETNA SEJA DRUŠTVA SLOVENCEV V BEOGRADU – DRUŠTVA SAVA

(dne 28. 03. 2012 ob 18 h v prostorih Društva Sava, Terazije 3/IX, Beograd: izpis iz Zapisnika)

Člani Predsedstva skupščine društva Sava so Vladimir Žnidarčič, predsednik, Branka Đurić in Vladimir Uršič ml., podpredsedniki skupščine in Branka Zafirović, tajnica skupščine.

Predsednik skupščine Društva Slovencev v Beogradu - Društva Sava, Vladimir Žnidarčič, je pozdravil prisotne člane Društva, delegate in cenjene goste, predstavnika Veleposlaništva R Slovenije g. Milana Predana in gospo Marijo Vauda.

Na podlagi podpisov prisotnih delegatov je sklenjeno, da obstaja kvorum, saj je od 50 delegatov na seji prisotnih 28, kar je po Pravilniku dovolj. Za zapisničarko je izvoljena Snežana Goršek, delegat Društva.

Predsedujoči Vladimir Žnidarčič je predlagal naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika z X. redne seje skupščine Društva Sava;
2. Sprejem delovnega programa, finančnega poročila Društva Sava za leto 2011 ter poročila o dopolnilnem pouku slovenščine, Biltenu, knjižnici in avdio-videoteki;
3. Poročilo Nadzornega odbora za leto 2011;
4. Predlog delovnega programa Društva Sava za leto 2012;
5. Predlog finančnega načrta Društva Sava za leto 2012;
6. Delovni plan Odbora za kulturo in zgodovino Slovencev v Srbiji, Odbora za turizem, šport in rekreacijo in Odbora za pomoč starim in bolnim članom Društva Sava;

7. Razno, predlogi in informacije.

Dnevni red je enoglasno sprejet.

1. Potrditev zapisnika z X. redne seje skupščine Društva Sava; Zapisnik je enoglasno sprejet.
2. Sprejem delovnega programa, finančnega poročila Društva Sava za leto 2011 ter poročila o dopolnilnem pouku

slovenščine, Biltenu, knjižnici in avdio-videoteki;

Predsednica Društva Irena Kužnik je prebrala poročilo o delu Društva Sava za leto, finančno poročilo pa tajnik Društva Slobodan Jakoš, tako tudi poročilo o članarini in novim članom Društva in njihovi verifikaciji. Obenem je predsednica prebrala poročila o dopolnilnem pouku slovenskega jezika, knjižnici in Biltenu, Vladimir Uršič ml. pa o avdio-videoteki;

Točka 2. je enoglasno sprejeta.

3. Poročilo Nadzornega odbora za leto 2011;

Poročilo o delu Nadzornega odbora je prebrala Sara Herman, v imenu predsednice Nadzornega odbora.

Točka 3. enoglasno sprejeta.

4. in 5. Predlog programa dela Društva Sava za leto 2012. in Predlog finančnega načrta Društva Sava za leto 2012;

Predsednica Društva Sava Irena Kužnik je prebrala podroben delovni program in načrt aktivnosti za leto 2012, tako tudi finančni načrt za leto 2012;

Točki 4. i 5. sta enoglasno sprejeti.

6. Delovni plan Odbora za kulturo in zgodovino Slovencev v Srbiji, Odbora za turizem, šport in rekreacijo in Odbora za pomoč starim in bolnim članom Društva Sava;

Predsedniki Odbora za kulturo in zgodovino Slovencev v Srbiji, sodelovanje in koordinacijo z drugimi slovenskimi društvi v Srbiji – Dragomir Zupanc, Odbora za turizem, šport in rekreacijo – Jovan Kelić in Odbora za pomoč starim in bolnim članom Društva Sava – Branka Đurić sta prebrala poročila in delovne načrte za tekoče leto.

Tekom razprave se je za besedo javil Ivan Debeljak, ki je deligate obvestil, da bo v Mariboru, aprila 2012, v okviru manifes-

tacije Maribor – Prestolnica kulture organizirana razstava o prof. Zlatanu Vaudi in njegovem delu in življenju v Sloveniji in Srbiji, ter predlagal da se ta manifestacija vnese v program Odbora za kulturo. Ta predlog, je zelo emotivno razložila gospa Marija Vauda, hčerka umrlega profesorja.

Točka 6. je enoglasno sprejeta.

7. Razno, predlogi in informacije;

Predsednik Skupščine obvestil je delegate, da je predsednica Društva Sava Irena Kužnik podala odstopno izjavo. Odstopna izjava je enoglasno sprejeta, z zahvalnostjo za dosedanje delo.

ŽIVLJENJEPIS – SAŠA VERBIČ

Saša Verbič je rojen 6. marca 1948 v Beogradu, kjer je po končani Srednji kemijsko-tehnološki šoli pridobil naziv tehnik kemijsko-tehnološke smeri. Na Univerzi v Ljubljani je po končani Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo pridobil naziv diplomirani inženir splošne kemijske tehnologije. Svojo delovno dobo je začel v podjetju Slovenija vino v Ljubljani. Po končanem vojaškem roku se je zaposlil v Beogradu, v kemijskem laboratoriju Zveznega sekretarijata za notranje zadeve, kjer je delal vse do upokojitve. Svojo delovno dobo je končal kot glavni inšpektor in vodja laboratorija.

Od leta 1962 naprej se aktivno ukvarja s športom, in sicer z veslanjem. Bil je član veslaškega kluba Partizan iz Beograda in Savice (zdaj Ljublanica). Pridobil je več naslovov prvaka Jugoslavije in Srbije. Ukvarja se tudi s planinarjenjem in smučanjem. Po končani tekmovalni karieri je nadaljeval z delom v veslaški zvezi, bil je predsednik veslaške zveze Beograda in predsednik veslaške zveze Srbije. Leta 1978 je pridobil naziv republiškega veslaškega sodnika, 1981 zveznega in 1997 naziv mednarodnega sodnika. Je tudi predsednik sodniške komisije Veslaške zveze Srbije. Kot tehnični direktor je sodeloval v organizaciji velikega števila tekmovanj, med katerimi so najpomembnejša: Kup narodov 2003, European Youth Olympic Festival 2007, Svetovno študentsko prvenstvo 2008, ter Svetovni pokal 2012. Svetovna veslaška zveza FISA ga je izvolila za člana sodniške žirije na Olimpijskih Igrah v Londonu 2012.

Od leta 2006 je, skupaj s svojo družino, aktiven član Društva Slovencev Sava v Beogradu. Spomladi 2012 so ga člani Skupščine Društva izvolili za predsednika.

Iz zakona z Željko Sponza, harfistko imata dva otroka, hčer Mojco (1972) in sina Igorja (1976).

Delegati so sprejeli, da se na tej seji Skupščine izbere novi predsednik Društva Sava, naj bi Društvo lahko nadaljevalo z delom. Predlagani sta Anica Sabo in Slobodan Jakoš, ki sta se zahvalila na predlogu. Predlagan je tudi Saša Verbič, ki je dal soglasje, da se strinja, da bo predsednik Društva Sava, katerega življenjepis je prebrala Biljana Milenković-Vuković.

Delegati so enoglasno sprejeli predlog, nato je predsednik Skupščine ugotovil, da je za novega predsednika Društva Sava izbran Saša Verbič. Čestitamo.

Seja je končana ob 19.15 h.

Snežana Goršek

DAN ŽENA V DRUŠTVU SLOVENCEV V BEOGRADU

smo obeležili v četrtek, 8. 3. 2012 ob 18.00.

Vsako leto se 8. marca po celem svetu praznuje mednarodni dan žena, ki ga v številnih državah praznujejo kot državni praznik. Dan žena je mednarodni praznik ekonomske, politične in socialne enakopravnosti žensk. Prvič so ga začeli praznovati leta 1911.

To je dan, ko se ženske vseh kontinentov, ki so sicer v pogosto nasprotujočih si mnenjih, nacionalnih meja ter etničnih, jezikovnih, kulturnih, gospodarskih in političnih razlikah, zblížajo ob misli na praznovanje svojega dne. Takrat še posebno proslavimo ženske dosežke in se osredotočimo na prihodnja prizadevanja za enakopravnost žensk po vsem svetu. Bistvo mednarodnega dneva žena je zahteva in pravica po enakovredni obravnavi ter primerljivih priložnostih za delo in življenje vseh družbenih skupin.

Danes je mednarodni dan žena čas za razmislek o napredku. Če le-tega ni, imajo ženske pravico, da zahtevajo spremembo – vsak dan. Na ta dan tudi praznujemo dejanja poguma, ki so ga pokazale ženske v preteklosti in s tem igrale izredno vlogo za vse pravice žensk, ki jih imajo danes.

V Društvu Slovencev Sava smo ta praznik počastili s kratkim kulturnim programom. Za uvod nam je nekaj lepih misli namenila gospa Nuša. Članice ženskega pevskega zbora in najmlajši otroci dopolnilnega pouka slovenščine pa so nas razveselili s petjem in recitalom.

V prvem delu so skupaj zapeli pesem Za mamin dan, otroci so dodali tri svoje pesmice Marko skače, Šmentana muha in Jager pa jaga in se predstavili s kratkim recitalom za vse mame in žene.

V drugem delu je nastopil pevski zbor članic Pojoče družbe, ki je prav za to priložnost pripravil tudi nekaj novih pesmi, in sicer Šopek narodnih pesmi, Roža na vrtu. In že na prejšnjih prireditvah večkrat zapetih: Zvedel sem nekaj novega, Pozimi pa rožice ne cveto in Jutri bo v Celovcu smenj. Po želji publike je Pojoča družba na koncu zapela še pesem So ptičice zbrane. Program je popestrila igralka Dobrila Ilić z besediloma avtorja Duška Radovića: Ja imam jedan problem in O ženi.

Pojoča družba je poskrbela tudi za postezbo po končanem kulturnem programu. Vsem nastopajočim ženam so člani Društva poklonili rdeč cvet.

Preživeli smo prijeten glasbeni večer.

Poudariti je potrebno, da je pri organizaciji proslave prišlo do izraza sodelovanje med vodstvom in člani Društva. Vsi smo vsak po svojih močeh prispevali k pripravi in izvedbi programa. Da ne bi vsakega posebej imenovala, mislim, da se bodo prepoznali vsi, ki zares zaslužijo pohvalo.

Tatjana Bukvič in Pavla Milovanović

SVETOVNI DAN KNJIGE V DRUŠTVU SAVA

23. aprila je svetovni dan knjige in avtorskih pravic. Na ta dan so leta 1616 umrli trije svetovno znani pisci: William Shakespear, Miguel de Cervantes in Garcilasode la Vega. V počastitev teh in drugih književnikov je Unesco leta 1995 razglasil 23. april za svetovni dan knjige in avtorskih pravic. Ideja o praznovanju izhaja iz Katalonije, kjer je ta dan tudi dan vrtnic in si Katalonci po tradiciji podarjajo vrtnice in knjige.

Člani beograjskega Društva Slovencev Sava smo letos dan knjige zaznamovali s posebno prireditvijo. Biljana Milenković-Vuković, ki v Društvu skrbi za knjižnično gradivo, je pripravila obsežno pregledno razstavo novih knjig, ki jih je Društvo prejelo od Mohorjeve družbe iz Celovca v okviru akcije Podarimo knjigo. Avstrijsko ministrstvo za šolstvo, umetnost in kulturo ter Mohorjeva družba Celovec sta v okviru vsakoletne akcije podarili knjige štirim organizacijam v skupni vrednosti 50.000 EUR. Med letošnjimi prejemniki je bil tudi Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Republiki Srbiji, ki je knjige razdelil med društva Slovencev po vsej Srbiji. Knjige je za Slovence v Srbiji prevzel beograjski nadškof Stanislav Hočevar.

Ob dnevu knjige je Društvo Sava izročilo tudi priložnostno zahvalo gospe Vesni Gaspari za donacijo izjemno bogate knjižne zapuščine njenega očeta, nekdanjega jugoslovanskega veleposlanika, Dušana Gasparija.

Ob tej priložnosti sta bili Društvu podarjeni tudi dve slovenski knjigi, ki imata še posebno vrednost zaradi svoje starosti, saj sta izšli že konec 19. stoletja, in sta najstarejši knjigi v naši

knjižnični zbirki. Levstikove zbrane spise iz leta 1895 je Društvu Sava poklonil Danijel Đuranović, Gregorčičeve Poezije iz leta 1885 pa Zora Čavić.

Društvo Slovencev Sava se vsem donatorjem iskreno zahvaljuje.

Andreja Ponikvar

DUŠAN GASPARI (1926–2009)

Dušan Gaspari se je rodil 14. maja 1926 v Mariboru. Svoje otroštvo je preživel v Ljubljani s starši in starejšim bratom. Pri šestnajstih letih so ga zaradi ilegalnega levičarskega delovanja ujeli Italijani. Dve leti je preživel v zaporu v Ljubljani in Anconi. Ko je prišel iz zapora, se je pridružil partizanom in aktivno sodeloval v NOB. Po koncu vojne je še zelo mlad odšel v Beograd, kjer je diplomiral na Diplomatski akademiji.

Uspešno diplomatsko kariero je začel leta 1948 pri Združenih narodih v New Yorku v misiji takratne Federativne ljudske republike Jugoslavije. Tam je spoznal svojo ženo Miro Ikonov, Američanko srbskega porekla. Kratek čas sta bivala v Jugoslaviji, kmalu zatem pa so ga poslali na delovno mesto v Veliko Britanijo, kjer je bil zadolžen za konzularne zadeve na jugoslovanskem veleposlaništvu. Njegovo naslednje mesto v tujini je bila Kitajska, kjer je sredi 50. let z družino živel štiri leta. Diplomatsko kariero je nadaljeval kot politični sekretar v Veliki Britaniji in nato ZDA, ponovno jugoslovanski misiji pri Združenih narodih, kjer je zastopal miroljubno in progresivno politiko takratne Jugoslavije. Svojo diplomatsko kariero je zaključil kot veleposlanik na Tajskem, kjer je od kralja prejel odlikovanje za posebne zasluge v uspešni krepitvi odnosov med državama.

Rad je imel svoj poklic in z veseljem je prenašal svoje dragoceno znanje na mlajše sodelavce, ki so ga imeli iskreno radi in ga cenili. Zavedal se je svojih korenin, a je bil po prepričanju svetovljan in jugoslovenar, v čemer je imel veliko podporo svoje soproge Mire Gaspari. V vseh deželah, kjer sta bivala, so ju radi videvali v diplomatskih krogih. Kaj bi še lahko povedala o svojem očetu kot to, da je bil neverjetno skromen, iskren, tolerant in družaben človek z veselimi in optimističnimi nazori. Verjel je v dobroto človeške narave in vedno sledil razumu ter pozitivnim izhodom iz situacij tako v zasebnem kot v poslovnem življenju. Rad je imel mirno in urejeno življenje, najbolj od vsega je cenil svojo družino in znal uživati v njej in v življenju nasploh.

Na stare dni je veliko veselje našel v spremljanju odraščanja svojega vnuka Kosa, s katerim je rad gledal filme, bral in igral šah. Včasih je celo dovolil, da ga je vnuk premagal.

Vse do konca svojega življenja je ostal napreden in dosleden v svojih prepričanjih. To je prenašal na nas vse, zaradi česar mu bomo večno hvaležni. Umril je 9. julija 2009 v Beogradu. Drugi so o njem rekli, da je bil »vreden za deset drugih«, »iskren in dober človek« ter da »bodo pogrešali iskrenega prijatelja«.

Verjamem, da bi bil zelo zadovoljen, če bi vedel, da bodo njegove slovenske knjige danes koristile Društvu Slovencev Sava v Beogradu.

Vesna Gaspari

Prevedla: Andreja Ponikvar

ANTOLOGIJA SODOBNE SLOVENSKE LITERATURE

Antologija sodobne slovenske literature“ je nastala v okviru programa *Slovenski jezik na tujih univerzah* na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ki je sodeloval v projektu *Svetovni dnevi slovenske literature*. Ta projekt je eden izmed različnih načinov promoviranja slovenskega jezika, literature in kulture v akademski javnosti po svetu. Hkrati je na šestinpetdesetih univerzah predstavljena najnovejša slovenska literatura, ki je nastala v obdobju med letom 1980 in 2010.

Študentje slovenistike Filološke fakultete v Beogradu smo se pridružili kolegam z drugih univerz po svetu in decembra 2010 organizirali prevajalsko delavnico iz katere je nastala *Antologija savremene slovenačke književnosti*. Mentorici sta bili profesorica Andreja Ponikvar, lektorica za slovenščino, in profesorica dr. Maja Đukanović, profesorica slovenščine na Filološki fakulteti v Beogradu. V *Antologiji* niso celotna besedila iz izvirne izdaje ampak samo tista, ki smo si jih študentje sami izbrali.

Študentje se nismo samo potrudili prevesti literarna dela, ampak smo jih tudi hoteli predstaviti širši publiki. Kot člani Društva Slovencev Sava v sodelovanju z Nacionalnim svetom slovenske manjšine v Srbiji, ki je prevod v srbsčini izdal v knjižni obliki, smo letos zelo odmevno promovirali *Antologijo sodobne slovenske literature*.

Namreč, 8. februarja smo v prostorih Društva Sava organizirali literarni večer in predstavili svoje prevode iz *Antologije*. Predstavitve sodi v sklop prireditev, ki jih Društvo organizira v sodelovanju s Filološko fakulteto v Beogradu in Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete v Ljubljani. Antologijo smo potem v različnih mestih (v Kruševcu, Vršcu in Gudurici) promovirali še nekajkrat in bomo s tem tudi nadaljevali, saj vsakič pritegnemo veliko pozornost.

Antologija sodobne slovenske literature je bila tudi inspiracija v glasbenem ustvarjalstvu. Verze pesmi *Nikomur ne povem* Barbare Korun je sodobna skladateljica Anica Sabo predstavila v svoji skladbi *Ne povem*, ki je predvidena za mešani zbor. Ta skladba je z velikim uspehom premierno predvajana 13. novembra leta 2011 na 20. Mednarodni tribuni skladateljev *Pod sijajem glasu*.

Antologija je popolnoma plod prostovoljnega dela študentov prevajalcev, lektorjev in redaktorjev, nastala pa je z iskreno željo da bi zainteresirala bralce za najnovejša dela slovenske literature. Zdi se nam, da smo v tem tudi uspeli!

Darja Kovrlija

Izobraževanje za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika

V prvi polovica leta 2012 smo v sodelovanju med slovenistiko Filološke fakultete Beograd, Centrom za slovenščino kot drugi/tuji jezik iz Ljubljane, Nacionalnim svetom slovenske narodne manjšine ter Društvom Slovencev Sava začeli izvajati izobraževalne seminarje za učitelje slovenščine kot drugega/tujega jezika, ki se ukvarjajo s poučevanjem slovenščine v Srbiji bodisi v okviru slovenskih društev, jezikovnih šol ali individualno.

Tako smo 16. februarja 2012 pripravili prvo srečanje, na katerem je Andreja Ponikvar, lektorica za slovenščino na Filološki fakulteti v Beogradu, predstavila najnovejše učbenike za poučevanje slovenščine, ki jih je izdal Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete v Ljubljani.

2. aprila 2012 smo gostili predavateljici s Filozofske fakultete v Ljubljani – dr. Ino Ferbežar, vodjo Izpitnega Centra, in dr. Natašo Pirih Svetina, vodjo izobraževalnega programa na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik. Predavateljici sta predstavili izpite iz slovenščine na osnovni, srednji in visoki ravni, ki jih izvaja Izpitni center v Ljubljani.

Obeh izobraževanj se je udeležilo več kot dvajset učiteljev slovenščine iz Vojvodine in Beograda.

Tudi v prihodnje načrtujemo nadaljevati z organizacijo podobnih srečanj, na katerih imajo učitelji slovenščine v Srbiji priložnost, da se strokovno izpopolnjujejo, seznanjajo z novostmi v stroki ter si medsebojno izmenjujejo izkušnje.

Izpit iz slovenščine na visoki ravni

Izpitni center, ki deluje v okviru Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik, je od leta 1994 edina ustanova, ki je pooblaščen za preverjanje znanja slovenskega jezika in za izdajanje javno veljavne listine o znanju slovenščine kot drugega jezika. Aprila 2012 je Izpitni center organiziral izpit na visoki ravni v Beogradu, prvič zunaj Republike Slovenije. Ispita se je udeležilo 15 kandidatov, ki potrebujejo potrdilo o znanju slovenščine za pridobitev delovnega dovoljenja v Sloveniji.

Maja Đukanović

NASTOP MePZ RADO SIMONITI

Toplega majskega popoldneva smo se zbrali v dvorišču cerkve Blažene device Marije na Neimarju da bi, kot se je pozneje izkazalo, z močnim aplavzom, pozdravili člane mešanega pevskega zbora Rado Simoniti iz Dobrova v Goriških brdih, katerega od leta 1998 vodi mladi dirigent Patrick Quaggiato. Zdi se, da ta mladi umetnik nadaljuje tradicijo kakovostnega vodenja zbora, ki sta ga začela njegova predhodnika, prof. Rozina Konjedic in prof. Patricija Pečar Kumar. Pred nami je torej bil zbor kulturnega društva ustanovljenega leta 1995, kateri je na veliko domačih in tujih zborovskih festivalih in tekmovanjih dosegel pomembne uspehe. Koncert organiziran 4. maja 2012 je odprla Pojoča družba Društva Slovencev Sava, čigar članice so zapele nekaj ljudskih pesmi – Angelček varuh moj, Zabučale gore, Oj Moravo in venček narodnih.

Potem je gostujoči zbor izvedel še nekaj skladb z enako tematiko. Spored je bil razdeljen v dve skupini – prva je bila posvečena izvirnim duhovnim skladbam, nakar so sledili aranžmaji ljudskih melodij izpod peresa slovenskih in italijanskih skladateljev. Nastop pevskega zbora se je začel s skladbo Brdam, ki jo je napisal sedanji zborovodja Patrick Quaggiato. Njej so sledile Kogojev Večerni zvon, De Marzijeve Signore delle crime, ter tri duhovne skladbe iz pravoslavne tradicije: Oče naš, N. Kedrova, Bogorodice Devo, Sergeja Prokofjeva in v čast duhovne tradicije dežele v kateri so nastopali, Tebe pojem, Stevana Stojanovića Mokranjca. Na ta način je ustvarjen most med ne tako oddaljenima glasbenima svetovoma vzhoda in zahoda. Vsaka izmed skladb na sporedu je bila izvedena izredno večje, resno in požrtvovalno – zelo kakovostno. Posebej bi pohvalila dikcijo vseh članov zbora, ki je poslušalcem omogočila dobro razumljivost besedila pesmi. Izvajanje vsake skladbe je zaznamovalo zelo dobro fraziranje ki priča o visoki strokovnosti pevcev in dirigenta, ter o zelo dobrem obvladovanju in razumevanju notnega besedila. Posebna pohvala gre sopranistki čigar kristalno čisti glas je prekrasno zvenel v akustični cerkvi Blažene device Marije, kakor tudi skupini tenorjev, ki so kljub pogosto zelo zahtevnim delom vedno vzdrževali točno intonacijo ter s tem zelo prispevali h kakovosti skupnega zvoka tega zbora.

Enake pohvale veljajo tudi, ko govorimo o drugem delu koncerta, posvečenem obdelavi ljudskih pesmi. Treba je poudariti, da so vsi aranžmaji narejeni z veliko kreativnostjo, ter so ob izvajanju

tega zbora zveneli zelo dobro. Od skupno sedem aranžmajev posebej se ločita dva izpod peresa Rada Simonitija – Jaz pa vrtec bom kopala in Dolga nočka temna si ti. Zbor se je posebej izkazal ob tolmačenju »dejanja« ljudskih pesmi, in s tem poslušalcem zelo verno in z veliko elana posredoval vzdušje vsake posamezne pesmi. Koncert sta skupaj zaključila zbor Rado Simoniti in Pojoča družba, ki sta s skupnimi močmi izvedli Slovensko deželo B. Ipavca.

Edini očitek, ki bi ga lahko napotili temu ansamblu se nanaša na izbiro sporeda. Namreč, vseh štirinajst skladb izbranih za predstavitev v Beogradu, so bile v počasnem tempu ter občasno meditativnega značaja, kar je koncert, kljub visoki kakovosti, ki je zaznamovala njihovo tolmačenje, naredilo nekoliko utrujajoč in enoličen. Takšen občutek poudarja tudi pet skladb ki jih je predstavila Pojoča družba. Zborovodjam bi lahko napotili sugestijo da, ob pripravah na koncepta sporeda, upoštevajo značilnosti skladb, ki jih izvajajo ter da, v tem smislu naredijo kontrast, da bi občinstvo lahko popolnoma uživalo ob njihovem izvajanju.

Vendar, kljub mali utrujenosti, ki je nastopila ob koncu koncerta, je tradicionalno druženje po koncertu, organizirano s strani Društva Sava, poteklo v tradicionalno dobrem in veselim vzdušju, ob nepogrešljivem uživanju zelo okusnih prštov in sirov, ki sta jih Društvu Sava v darilo prinesli člani zbora. Vse skupaj, nastop pevskega zbora »Rado Simoniti« je bil zelo uspešen, njegovi član, na čelu z mladim zborovodjo, pa so prisotnem občinstvu postregli izredno doživetje.

Adriana Sabo

Prevedel: Branko Zorko

DAN DRUŠTVA SAVA

Dan Društva Sava, 23. junij, smo letos praznovali ob gledališki predstavi – znani monokomediji *O, kakav divan dan*, katero je članom Društva podarila uveljavljena igralka Vesna Pečanac. V polni dvorani beograjskega gledališča Atelje 212 je odmeval smeh, saj nas je s svojo monokomedijo Vesna Pečanac popeljala v otroštvo, v šolske dogodivščine in leta odraščanja. Po predstavi smo se člani pogovorili z igralko in se ji prisrčno zahvalili za nastop. Takšen način proslave, s predstavitvijo kakovostnega umetniške gadogodka je članom Društva bil izjemno všeč.

Maja Đukanović

15 LET DRUŠTVA SLOVENCEV KREDARICA

V Novem Sadu je 20. aprila organizirana proslava 15. obletnice ustanovitve najstarejšega društva Slovencev v Srbiji, Društva Kredarica. Ta jubilej smo praznovali v prostorih Gledališča mladih v Novem Sadu.

Proslave so se udeležili Veleposlanik Republike Slovenije v Srbiji, njegova ekselencija mag. Franc But, Primož Ilesič iz Urada Vlade R. Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, Janez Rogelj iz Slovenske izseljenske matice, Rajko Marić častni konzul R. Slovenije v Vojvodini in Igor Pavličič župan Novega Sada.

Proslave so se udeležile delegacije vseh društev Slovencev ki delujejo v Srbiji, kot tudi člani Nacionalnega sveta.

V delegaciji Društva Sava iz Beograda so bili Saša Verbič predsednik društva, Vladimir Žnidarčič predsednik Skupščine društva, Biljana Milenković-Vuković članica Predsedništva društva in Mojca Verbič članica društva.

Ob priložnosti prireditve je bila v avli Gledališča mladih svečano odprta že V. bienalna razstava v organizaciji Društva z naslovom Slovenija, odkod lepote tvoje v okviru katere slednje že tradicionalno predstavlja umetniško ustvarjalnost svojih članov (fotografije, grafike, slike in dr.).

Otvoritev razstave je spremljala s petjem slovenskih ljudskih pesmi moška

pevska skupina Društva Kredarica. V veliki dvorani Gledališča se je ob 19. uri začela Svečana proslava z izvajanjem himne Republike Slovenije Zdravljica in himne Republike Srbije Bože pravde, katere je zapel mešani zbor Društva Slovencev Kredarica.

Šola dopolnilnega pouka slovenščine D. S. Kredarica – otroci in mladostniki so izvedli predstavo Veš, poet svoj dolg.

Mladinski zborček D. S. Kredarica pa je zapel pesem Zemlja pleše. Potem je predsednik D. S. Kredarica Ivan Zavrtnanik pozdravil goste in uradno odprl proslavo.

Domačinom sta čestitala obletnico Veleposlanik Franc But, Primož Ilesič iz Urada Vlade Slovenije, ter Janez Rogelj iz izseljenske matice.

V imenu mesta Novega Sada čestital je jubilej Društvu Slovencev Kredarica župan Novega Sada Igor Pavličič.

Program se je nadaljeval z izvajanjem pesmi Mešanega zbora D. S. Kredarica, zbora Novosadske Univerze Iuventus, igralnega ansambla D. S. Kredarica, ter z recitiranjem mladih članov društva.

Na koncu proslave so organizatorji zaslužnim članom Društva, prijateljem ter gostom podelili plakete in zahvale.

Saša in Mojca Verbič

Prešernov dan v Rumi

V organizaciji Slovenskega kulturnega društva »Emona« iz Rume in veleposlaništva je v Kulturnem centru v Rumi dne 10. februarja potekala prireditev v počastitev slovenskega kulturnega praznika Prešernovoga dneva.

Veleposlanik Franc But je v slavnostnem nagovoru spregovoril o pomenu kulture kot gibala razvoja, napredka in obstoja v zgodovini slovenstva in slovenske države ter pozval h krepitvi njene prepoznavnosti v prihodnosti. Goste so pozdravili še predsednik »Emona« Zoran Jovičić, častni konzul Rajko Marić in namestnik župana Rume Dragan Karđaš.

V okviru bogatega kulturno umetniškega programa so se predstavili: mlajši in starejši učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika z recitali Prešernovih in Pavčkovih pesmi, zapeli in zaigrali so člani društev »Emona« in »Kredarica« iz Novega Sada, nastopila sta Mešani zbor in Igralni ansambel, oba v sestavi članov društva »Kredarica«.

Zlasti slednji je z izvedbo Avsenikovih popularnih pesmi požel veliko navdušenje publike. Nastopil je še popularni lokalni tamburaški orkester »Plavi čuperak«. Na povabilo organizatorjev so se skozi igro predstavili otroci in mladostniki s posebnimi potrebami, oskrbovani s strani Centra za socialno delo Ruma.

Ivan Kadunc

Ravnatelji iz Posavja na obisku v Društvu Sava

Aktiv ravnatelj ev posavskih osnovnih in srednjih šol je v okviru strokovne ekscurzije 18. maja 2012 obiskal Društvo Sava, kjer so se udeleženci srečali s predstavniki beograjskih Slovencev. Po prisrčnih pozdravnih besedah učiteljice Tatjane Bukvič, Maje Đukanović in predsednika Društva, Saše Verbiča, so si ugledni gostje iz Posavja ogledali film o našem Društvu, Sava v Beogradu, v katerem je predstavljeno prvih deset let njegovega delovanja. V pogovoru s člani so se ravnatelji iz Posavja pozanimali za status slovenščine med izseljenci, za knjižnico društva pa so prinesli knjižna darila. Posavske ravnatelj je član Save Aleksandar Vojinović popeljal po centru mesta in jim razkazal znamenitosti.

Maja Đukanović

Za vso pomoč se prisrčno zahvaljujemo:
 Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu
 Beograjska nadškofija
 Etol JVE iz Novega Sada
 Schiedel Dimnjački sistemi iz Beograda
 Zavarovalnica Triglav
 Krka iz Novega mesta
 gostilna Štorovje iz Sela pri Radohovi vasi
 Primož Artač

MARIBOR 2012 – EVROPSKA PRESTOLNICA KULTURE

In memoriam Zlatanu Vaudi (1923-2010)

Med pomembnimi dogodki v okviru EPK (Evropska prestolnica kulture) Maribor 2012 je organiziran tudi *In memoriam Zlatanu Vaudi (1923 – 2010)*. Program je bil predstavljen kot del programa Repatrijanci. Enajste aprila 2012 je v Mariborski univerzitetni knjižnici odprta razstava posvečena skladatelju, dirigentu in pedagogu Zlatanu Vaudi. Zlatan Vauda je rojen v Pernici (Sv. Marjeta) pri Mariboru 14. januarja leta 1923, svojo delovno dobo pa je preživel v Beogradu, tedanjem glavnem mestu Jugoslavije. Več let pred svojo smrtjo v Beogradu ohranjal stik z UKM in gospo Karmen Salmič Kovačič, ki od tedaj skrbi za zbirko not, ki jih ji moj oče redno pošiljal. Imel je namen svoje skladateljsko delo shraniti tudi v mestu, ki mu je bilo najbolj pri srcu, in sicer toliko, da je pozimi iz Pernice do gimnazije v Mariboru smučal.

V Mariborski gimnaziji se je tedaj na tečaju ruščine srečal s tedanjo učenko te gimnazije, Alenko Glazer (o tej majhni „ruski“ skupini je govorila pred 2. svetovno vojno na odprtju razstave). Minila so leta, moj oče je napisal veliko glasbe tudi na besedila slovenskih pesnikov (Kosovel, Krklec, Župančič, Janko Glazer...), vsak je odšel po svoje, prijateljstvo pa se je nadaljevalo, in to je bilo očitno predvsem v času, ko smo v Srbiji bili pod mednarodnimi sankcijami in bombami. Alenka Glazer, profesorica literature in pesnica se je tedaj spet oglasila, zdaj kot zaskrbljena prijateljica v težkem času.

Na pobudo Karmen Salmič Kovačič (UKM) je projekt vključen v EPK Maribor 2012. V izvajanju so pomagali Marjan Pungartnik, Franci Pivec in množica drugih posameznikov, vsi z zelo profesionalnim in skrbnim delom.

Na odprtju razstave v Univerzitetni knjižnici Maribor je sodeloval tudi flavtist Cvetko Kobal, ki je razstavo odprl s skladbami Zlatana Vaude *Snovi* in *Estampa*, govorili pa so avtorica razstave Karmen Salmič Kovačič, Vlasta Stavbar, skladatelj Marjan Šijanec, Alenka Glazer in jaz kot njegova hči.

Vsak od nas je razsvetlil določen del dela in življenja Zlatana Vaude. Gospa Karmen je kot oseba, ki se je ukvarjala z biografijo in bibliografijo avtorja, nazorno popeljala obiskovalce skozi „Zgodbo o Zlatanu Vaudi“, pojasnila je biografske podatke in profesionalno pot.

Gradivo za razstavo, ki sem ga jaz morala iz Beograda zožati, izbrati in kronološko razvrstiti tako, da bodo berljiva, je avtorica

in galeristka Karmen postavila na profesionalen nivo in jo strukturirala tako, da je kot skupek in tudi kot skupina segmentov lahko pokrila življenjsko pot Zlatana Vaude na zanimiv način.

Tako izbrano gradivo je kronološko, skozi fotografije in dokumente, razkrivalo otroštvo v Pernici, v krogu družine, Zlatana Vaudo kot dojenčka, otroka, potem učenca, očeta Mirka Vaudo, dedka Vinka Vaudo, babico Marijo Vaudo r. Freuensfeld, mati Maro Vaudo, sestro Ireno; priloženo je spričevalo Z. Vaude iz osnovne šole in spominska knjiga iz Kragujevca, v katerem sta podpisana Zlatko Vauda in Alenka Glazer, ki v uvodnem tekstu govorita o upanju, da bo vojne konec, zaupanju v pošten boj in vrnitev domov, v Slovenijo; potem, kronološko, fotografije s fronte, Indeks Glasbene akademije Beograd s fotografijo Brucev v vojaških uniformah, prve dirigentske pogodbe, v društvu Goran v Beogradu, društvu Slovencev kot pevskega zboru F. Rozman v Beogradu. Predstavljena je tudi dokumentacija o prvih amaterskih dirigentnih, skladateljskih in organizacijskih dejavnostih, pozneje tudi uspehih Z. Vaude na Glasbeni akademiji v Beogradu: prvi nastopi in nagrade ter izbor iz skladateljskega opusa med življenjem; 40 let je delal v RTV Beograd kot dirigent in producent Otroškega pevskega zboru in to je prikazano na fotografijah in v časopisnih člankih o nastopih po celi Evropi (Pariz, Budimpešta, Reklingshausen, Dunaj, Salzburg, Šibenik, Dubrovnik, Beograd...) in na številnih koncertih, snemanjih, srečevanjih, festivalih.

Na razstavi so predstavljeni tudi notni zapiski, ki jih je Z. Vauda daroval UKM-ju, in tudi slovenski prospekti, posnetki,

tiskani izdelki, ki pričajo o tem, da se v Sloveniji izvajajo Vaudine skladbe; predstavljeno je delo z Ekumenskim moškim zborom v Beogradu in tudi izbor nagrad in priznanj, ki jih je Z. Vauda dobival za svoje delo. Gospa Karmen mi je povedala, da ni bilo možno predstaviti vsega. Saj res – kako pa naj bi!

TV oddaja o razstavi v UKM-ju je prikazana v terminu o EPK Maribor 2012.

Tisti, ki spoštujejo delo Zlatana Vaude v Mariboru in Sloveniji, bi ga na ta način želeli „vrniti“ v rojstno mesto in širiti znanje o skladbeni zapuščini Zlatana Vaude.

Omenjeni projekt podpira skrb in lahko rečem ljubezen, s katero se slovenska družba odpira za ustvarjalnost, ki je v določenem obdobju za njo bila nevidna, ali pa ni bila dovolj raziskana in doživljena. Zato je v Pernici odkrita spominska plošča na steni Kulturnega doma, kot znamenje o življenju, ki se je tukaj začelo, ustanovilo in se je potem v Pernico vračalo vsako leto, ko smo potovali v Slovenijo.

Dolgoletna prijateljica, Berta Javornik, je v okviru projekta predstavila pisma, razglednice, obvestila, čestitke, ki jih je Z. Vauda skozi več desetletij pošiljal družini Javornik iz različnih krajev, katere je obiskoval kot dirigent, član žirije, pedagog in tako ohranjal stike z rojstnim mestom. Skozi tista poročila je govoril: *Dihajte zrak pesniške doline, katerega toliko pogrešam!*

Tako smo v UKM-ju imeli profesionalno urejeno, uradno zgodovino, tukaj, v Domu kulture Pernica pa sem prvič videla iskreno sled prijateljstva, privatnih stikov, domotožja. V Pernici so organizirali tudi nastop otroškega zbora iz Jarenine z dirigentko Valerijo Grbić, ki je izvedel skladbe Zlatana Vaude na tekst Alenke Glazer iz cikla „Gugalice“. Pristno so zazvenele narodne melodije, ki sta jih izvedla duet in harmonika. Po govoru župana Venčeslava Senekoviča smo odkrili spominsko ploščo – beli marmorni krog z zlatimi črkami – Zlatan Vauda (in datumi). Plošča je popolni krog (ideja Marjana Pungartnika), kot simbol in potrditev na abstrakten način portreta svetlobe in dela Zlatana Vaude. Naslednjega dne je o tem dogodku objavljeno besedilo Darke Zvonar Predan v „Večeru“.

Zvečer, 11. aprila 2012, sem odprla razstavo slik MANIK – MALI FORMATI / MANIK – V ŽIVO v galeriji RRRudolf na Lentu-Pristanu (del Maribora ob Dravi). V tem času je potekala javna predstavitev skozi pogovor z mano. Gospod Marjan Pungartnik je spraševal o vsem, o mojih začetkih v vizualni umetnosti, življenju z očetom, kulturnem življenju v Beogradu, statusu samostojnega vizualnega umetnika, razstavah. Publika je bila zainteresirana, pozorna, ni se mi zdelo, da jim je dolgčas, kar

me je zelo razveselilo.

Prisotna je bila tudi direktorica UKM-ja, gospa Zdenka Petermanec, ki je predlagala, da se ena slika podari fundusu UKM-ja in da bo govor, ki sem ga brala na odprtju razstave *Zlatan Vauda (1923 – 2010) In memoriam*, postavljen v zbirko rokopisov UKM. Z veseljem sem ga tam pustila. Prisoten je bil tudi gospod Ervin Hartman (v čigar založbi so tiskani „Pasteli“ Z. Vaude), Peter Tomaž Dobrila (EPK Maribor 2012), Mario Berdič, likovni kritik in mnogi drugi prijatelji.

Skupaj z Nikolom Pilipovićem sva leta 2001 imela veliko razstavo v Mariboru (Umetnostna galerija Maribor) in Slovenj Gradcu (Galerija sodobne umetnosti) in leta 2008 spet razstavo v Galeriji RRRudolf. Obakrat sta izšli kritiki Maria Berdiča v „Večeru“. Gospod Berdič je tudi zdaj napisal en tekst.

Na odprtju v Galeriji RRRudolf sem tudi osebno spoznala gospo Darko Zvonar Predan, novinarko „Večera“, in izvedela, da bi jo lahko spoznala veliko let prej, v Jarenini ko sva bili majhni. Predlagala je, da se udeležim „Fluida“, njene rubrike: naslov intervjuja z Nikolom Pilipovićem in mano za „Večer“ 2001 je podoben tistemu iz leta 2012, „Še vedno dihamo na slamico“, in moje potovanje skozi večje sestavljeno predstavitev v Darkinem tekstu – predlogu za „Fluid“ – ‘Kako lahko par slika isto sliko’ in tudi potovanje skozi Dogodke sestavljene iz več Dogodkov je pustilo sled aktivnega spomina na telo vseh nas kot celote in kot posameznikov.

V srbskih medijih je o tej manifestaciji poročal Portal za kulturo jugovzhodne Evrope SEECULT.

Marija (Maja) Vauda
Prevedla: Tijana Simonović

OTROŠKI KOTIČEK

MOJ DNEVNIK OBISKA V SLOVENIJI

To sem jaz: Nina MihelićStar/-a sem: 11 letŽivim v: BeograduSlovenščino se učim 1 leto.Moji gostitelji so: Zana Okić

(Dragi učenec/-ka, k vsakemu dnevu obiska zapiši naslov, dogodek in občutja, ki so se ti na ta dan najbolj vtisnili v spomin. Za pomoč prosi novega prijatelja. Kot prilogo lahko dodaš kakšno risbico, fotografijo ... Želim ti zabavno delo. Tvoja učiteljica)

1. dan: sreda, 30. 5. 2012 VLAK

Ko sem vstala je bila ura 8:00. Pripravila sem se za pot v Ljubljano. Potovali smo z vlakom. Ko smo šli v vlak smo se najprej namestili. Potem se je začela norišnica. Najprej smo se igrali Monopoly, potem pa karte. Mineval je čas. Bili smo lačni. Vsi smo jedli sendviče. Potem smo viseli čez okno. Na mejah smo edino bili neizmerno mirni. Ko smo prišli smo se razdelili. Vsa se je odpeljal h gostitelju domov. Pripravili smo se, malo pogovarjali in šli spat.

MOJ DNEVNIK OBISKA V SLOVENIJI

To sem jaz: NINA MIHELIC

Star/a sem: 11 let

Živim v: Beogradu

Slovenščino se učim: 1 leto

Moji gostitelji so: Žana Okić

(Dragi učenec/-ka, k vsakemu dnevu obiska zapiši naslov, dogodek in občutja, ki so se ti na ta dan najbolj vtisnili v spomin. Za pomoč prosi novega prijatelja. Kot prilogo lahko dodaš kakšno risbico, fotografijo ... Želim ti zabavno delo. Tvoja učiteljica)

1. dan: sreda, 30. 5. 2012

VLAK

Ko sem vstala je bila ura 8:00. Pripravila sem se za pot v Ljubljano. Potovali smo z vlakom. Ko smo šli v vlak, smo se najprej namestili. Potem se je začela norišnica. Najprej smo se igrali Monopoly, potem pa karte. Mineval je čas. Bili smo lačni. Vsi smo jedli sendviče. Potem smo viseli čez okno. Na mejah smo edino bili neizmerno mirni. Ko smo prišli smo se razdelili. Vsa se je odpeljal h gostitelju domov. Pripravili smo se, malo pogovarjali in šli spat.

2. dan: četrtek, 31. 5. 2012

ŽIVALSKI VRT

Zasijalo je sonce, zajtrkovali smo in se pripravili za šolo. Do

šole nas je pripeljal kombi. Na prvi šolski uri smo bili 15 min. Potem smo se zbrali in s petimi razredi odšli v Živalski vrt. Ko smo prispeli, smo se razdelili v skupine. Videli smo vse živali. Skakali smo na trampolini. Potem smo šli na sladoled. Kasneje smo se vrnili v šolo, kjer smo imeli kosilo (njam, njam). Po kosilu smo imeli glasbeno delavnico. Po tem smo se odpravili v likovno učilnico. Kasneje smo šli domov.

3. dan: petek, 1. 6. 2012

ATLANTIS

Nastalo je lepo jutro. Pripravila sem se za šolo. Kombi nas je odpeljal do šole. V šoli smo radili besedilo za predstavo in sodelovali pri pouku. Po kosilu smo se peš odpravili v Atlantis. Na bazenu smo bili 2 uri in pol. Tam smo šli na tobogan, v jamo in v zunanji bazen. Na koncu smo se preoblekli in šli ven. Čakali smo na gostiteljove starše. Jedli smo sladoled. Ko smo prišli domov, smo jedli. Ko smo se najedli, smo šli na igrišče ob Savi. Tam smo videli živali. Videli smo prašička. Šli smo domov in igrali badminton. Zvečer smo imeli karaoke party. Peli smo in plesali. Prišli so tudi sosede. Pozno zvečer smo šli spat.

4. dan: sobota, 2. 6. 2012

DAN Z GOSTITELJI

Zbudilo me je sonce. Vstala sem okoli 9 ure. Zajtrkovali smo in šli ven. Vozili smo se s kolesom in igrali badminton. Okoli 2 ure smo imeli kosilo. Po kosilu smo z Žano in Lejlo pekli palačinke in se pri tem prav lepo zabavile. Potem je po mene prišla sestrična Jana in me odpeljala. S sestrično Jano in njenim fantom Gašperjem smo ob pijači in prijetnem pogovoru preživeli približno 1 uro in pol. Ko so me pripeljali k družini smo na hitro povečerjali in se odpravili na Ljubljanski grad. Tam smo plesali, slikali, se smejali in se zabavali. Ljubljana je zvečer lepa. Pozno smo šli spat.

5. dan: nedelja, 3. 6. 2012

VLAK

Poslovali smo se od gostiteljev. Nekateri otroci so jokali. Tudi meni je bilo težko ob slovesu. Obljubili smo si, da se še kdaj srečamo. Morda že kmalu. Pot domov je hitro minila. Na postaji me je čakala mama.

PRIREDITEV OB KONCU ŠOLSKEGA LETA 2012 V DRUŠTVU SAVA V BEOGRADU

V lepo okrašenih prostorih Društva smo se to petkovo popoldne zbrali učenci dopolnilnega pouka slovenščine in naši dragi starši, prijatelji in drugi člani skupnosti, da bi skupaj slovesno zaključili šolsko leto, si zaželeli lepe počitnice in si obljubili, da se v septembru znova snidemo.

Na začetku prireditve je učiteljica Tatjana pozdravila vse obiskovalce. Povedala je, da naše druženje ni zgolj učenje slovenščine, je tudi obujanje slovenske kulture in običajev, gojitev pripadnosti domovini, spoznavanje naravnih lepot Slovenije, znamenitih osebnosti, aktualnih dogodkov in še marsičesa, kar nas veže na Slovenijo.

Letos so se najbolj izkazali učenci predšolske in šolske skupine. Prav vsi so bili pohvaljeni in nagrajeni. Kaj znajo, so pokazali v točkah To sem jaz, Šmentana muha in Bojanova mavrica. Nastopali so: Bojan, Petar, Marija, Sandra, Ana, Nina, Nataša in Andreja.

Na koncu druženja se je učiteljica v imenu Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS in svojem imenu lepo zahvalila Društvu za podporo pri organizaciji različnih prireditev. Prav tako se je zahvalila vsem staršem, ker vestno pošiljajo otroke vsako nedeljo k dopolnilnemu pouku slovenščine.

Poslovala pa se je s pesmijo priznanega slovenskega pesnika Ivana Minattija, Nekoga moraš imeti rad. Zaželela nam je, da bi nam njegova poezija napolnila srce in olajšala slovo.

OBISKALI SMO ZRENJANIN IN SODELOVALI NA RECITALU NAŠA SLOVENSKA BESEDA

Pri pouku slovenščine nam je učiteljica povedala, da se bomo udeležili prireditve Naša slovenska beseda, ki jo pripravljajo v Društvu Planika v Zrenjaninu. Pojasnila je še, da se tam vsako leto družijo odrasli in otroci slovenskega rodu iz cele Srbije. S pripravljenimi točkami tekmujejo v recitiranju ali pripovedovanju v slovenskem jeziku. Na koncu pa so nagrajeni prav vsi.

Skupaj smo razmišljali, katero točko bi pripravili. Med otroki, ki obiskujemo „nedeljski pouk“, nas je kar nekaj, ki radi in dobro nastopamo. Dogovorili smo se, da pripravimo igrico, v kateri nas bo lahko sodelovalo več in bomo lahko vsi enako pomembni (o tem pripoveduje tudi naša igrica).

Razdelili smo si vloge in začeli z vajami. Na začetku je bilo težko. Nove, nekatere neznane besede so se zatikale v ustih, tudi zven ni bil čisto pravi. A z vajo je bilo vsakič bolje. Bolj ko se je približal čas prireditve, bolj smo bili nestrpni. Nekateri smo imeli celo tremo, skrbelo nas je. Spraševali smo se, ali bomo dovolj dobri, ali res že znamo slovensko?

V soboto zjutraj smo se posedli na mini avtobus, ki ga je za nas naročilo naše Društvo, ter se s starši in učiteljico odpravili proti Zrenjaninu. Na poti je kar vrelo od razburjenja. Tekle so zadnje priprave. Učiteljica je vztrajala, da ponovimo tekst in pregledamo, ali imamo s seboj potrebne rekvizite. Do Zrenjanina je bilo vse postorjeno. Imeli smo čas še za prepevanje in ogledovanje okolice.

Mesto je bilo obsijano s soncem, kar je pripomoglo k sproščenemu vzdušju. V dvorani, namenjeni za prireditev, so nas že pričakovali. Otroci smo se razveselili prijateljev iz drugih Društev, saj smo se z nekaterimi že srečali v Subotici in Nišu. Odrasli pa so se ob bogato pogrmjeni mizi malo okrepčali.

Prireditev je bila letos prvič zasnovana malo drugače. Ni imela več tekmovalnega značaja. Nastopajoči iz različnih Društev so se predstavili kot skupina. Vrstni red je določil žreb. Skupina iz Beograda je nastopala predzadnja.

Po kratkih uvodnih in toplih pozdravih organizatorjev in častnih gostov je stekel program. Zanimivo je bilo gledati in poslušati, kaj in koliko znajo naši rojaki. Ni nam treba skrbeti, da bi bila slovenska beseda v Srbiji pozabljena. Nasprotno, ta dan se je bogatila in nas delala ponosne pripadnike slovenski skupnosti.

Naš nastop je tekel gladko. Pripovedovali smo zgodbi Bojanova mavrica. V njej se barve v Bojanovi sobi prerekajo, katera je pomembnejša, lepša. Vsaka ima svoje argumente. Med seboj postanejo celo sovražnice. Zato se deček Bojan odloči, da bo narisal mavrico in tako barvam dokazal, da ena brez druge ne morejo, da so najlepše, kadar so skupaj. Barve mu prisluhnejo in ugotovijo, da ima prav. Nastopali smo: Bojan, Nina, Ana, Sandra in Nataša ter učiteljica. Občinstvo nas je nagradilo z aplavzom, organizatorji s pohvalo in darilom.

Sledila je pogostitev. Malo smo res že bili lačni. Ampak gostitelji so se izkazali, mize so se kar šibile od domačih dobrot. Sedaj je bila priložnost za spoznavanje in druženje. Mnogi smo se že poznali, drugi so tu našli nove znanke.

Naša skupina se je pred odhodom uspešno sprehodila po centru starega dela mesta in malo posedela na vrtu slaščičarne, kjer so si otroci privoščili sladoled. Vsi smo se strinjali, da so si ga ta dan in za ta nastop, zaslužili.

Začetno vznemirjenje so zamenjali lepi vtisi in rahlo utrujenosti smo se vrnili domov. Obljubili smo si, da naše tokrašnje druženje ne bo zadnje. Današnji dan nas je zblížal in povezal, navdušil in navdal s ponosom, da smo zavedni in zavestni ohranjevalci slovenskega jezika, kulture, običajev ... slovenstva.

(zapisali učenci dop. pouka slo. in učiteljica)

DOPOLNILNI POUK SLOVENŠČINE V TUJINI

Dopolnilni pouk slovenščine sedaj poteka v Avstriji, Belgiji, Bosni in Hercegovini, Češki republiki, Franciji, na Hrvaškem, v Liechtensteinu, Makedoniji, na Nizozemskem, v Ruski federaciji, Švici, na Švedskem, v Zvezni republiki Nemčiji, Srbiji ter Ukrajini. Dejavnost je prostovoljna, poteka v popoldanskem času, enkrat tedensko.

Poleg učenja jezika se udeleženci dopolnilnega pouka srečujejo z različnimi vidiki slovenstva, spoznavajo zgodovinske, geografske, sociološke, etnološke in etnografske prvine, ki so oblikovale narod in prispevale k njegovi celoviti podobi, njegovi samobitnosti.

V 60. in 70. letih se je veliko Slovencev iz ekonomskih vzrokov začasno preselilo v zahodnoevropske države. Države gostiteljice so delovno silo z veseljem sprejele, vzhodno z njo pa so se pojavili tudi določeni problemi. Bistvo tega stanja je povzel švicarski dramatik Max Frisch: »Poklicali smo delavce, prišli pa so ljudje s svojimi problemi ...« Ena izmed problemov v večkulturnih družbah je izobraževanje otrok priseljencev. Tovrstne družbe namreč terjajo priznanje ene izmed osnovnih človekovih pravic, to je pravice do učenja maternega jezika in ohranjanja kulturne identitete.

Po prihodu v tujino so se Slovenci združevali v slovenskih društvih in v okviru Cerkev. Od tam so tudi prišle pobude za začetek pouka, ki je sprva potekal v društvenih ali v cerkvenih prostorih. Kmalu so se za poučevanje maternega jezika zavzele države gostiteljice v sodelovanju z državami porekla. Takrat so materni jezik začeli poučevati v javnih šolah.

Začetki dopolnilnega izobraževanja v maternem jeziku, tudi slovenskem, v zahodnoevropskih državah segajo v leto 1962, in sicer v Veliko Britanijo, leta 1966 se je ta pouk začel v Belgiji, med letoma 1966 in 1973 pa se je ta dejavnost močno razvila v Franciji, na Danskem, v Zvezni republiki Nemčiji, Švici, Luksemburgu, na Švedskem in Nizozemskem. V zadnjih letih se odpirajo oddelki dopolnilnega pouka tudi po drugih evropskih državah – v republikah bivše SFR Jugoslavije in v vzhodnoevropskih državah.

Wir <http://www.zrss.si/slovenscina/dopolnilni.htm>

JEZIKOVNI KOTIČEK

Jêzik, jezika, jeziku, jêzik, o jeziku, z jezikom
Dva jezika, dveh jezikov, dvema jezikoma,
dva jezika, o dveh jezikih, z dvema jezikoma
Trije jeziki, treh jezikov, trem jezikom,
tri jezike, o treh jezikih, s tremi jeziki
Skratka: jezikovni kotiček

Drobtinice iz frazeologije

Povežite besede iz levega in desnega stolpca tako, da dobite ustrezne frazeme:

a. priden kot	1. rak
b. zvit kot	2. pes
c. lačen kot	3. čebela
č. počasen kot	4. lisica
d. rdeč kot kuhan	5. volk
e. zvest kot	6. polž

(Pravilni odgovori: a-3; b-4; c-5; d-6; e-2)

Maja Đukanović

SLOVENSKE NARODNE JEDI

Predstavljamo slovenske narodne jedi, ki so po etnoloških virih in podatkih sestavni del materialne kulture slovenskega naroda oz. del naše kulturne dediščine. Po nastanku, pomenu in značilnostih, te jedi razlikujemo od danes, pogojno povedano, splošno bolj znanih sodobnih receptov meščanske in internacionalne kuhinje. Neredko so posamezne narodne jedi nastale v zvezi z različnimi ljudskimi običaji in praznovanji. Jedi bodo predstavljene po slovenskih pokrajinah kjer so nastale, kadar je o tem dovolj gotovih krajevni virov. Prizadevali si bomo v vsakem primeru slediti avtentičnosti receptov, čeprav posamezni tudi ne bi bili popolnoma v skladu s sodobnimi zahtevami zdrave prehrane.

Koruzni žganci s krompirjem

Sestavine: 1/2 kg krompirja, 1 kg koruzne moke, 2,5 do 3 l slanega kropla, 15 dag zabele.

Olupljen krompir na pol skuhamo v slanem kropu. Dosujemo koruzno moko v lep kupček, ki ga čez nekaj minut s kuhalnico prebodemo, da se lepše skuha. Pokrito naj vre še pol ure. Žgance dobro zmešamo, zabelimo ž v loncu, nato pa še nadrobijene v sledi.

Bobi

Sestavine: 1 kg moke, 6 dag kvasa, 4 rumenjaki, sol, 10 dag sladkorja, 4 žlice smetane, olje za cvrenje, sladkor za posipanje.

Moko presejemo. V mlačnem mleku razžvrkljamo rumenjake, raztopimo sladkor in sol ter mu primešamo smetano. Postavimo kvas. Iz moke, umešanja in kvasa stepemo mehko testo. Nadalje ravnamo kot pri pustnih krofih. Testo razvaljamo dvakrat debelejšo, ker ga ne nadenemo.

Štajerska juha

Sestavine: 1/2 kg fižola, 3/4 kg krompirja, 8 dag masti ali olja, 1 čebula, 5 dag moko, kis, lovorov list, po želji 3 žlice goste smetane.

Namočen fižol in na kocke zrezan krompir ločeno skuhamo. V kozici segrejemo maščobo in svetlo zarumenimo seseklano čebulo. Dodamo moko, še malo prepražimo, zalijemo in gladko razkuhamo. Krompir in fižol, oboje z vodo vred zmešamo in zabelimo z razkuhanim prežganjem. Odišavimo z lovorovim listom, limonino lupinico in poprom. Okisamo in prevremo. Juho zelo izboljša smetana.

Danijela Stojnić

SLOVENSKE LJUDSKE PESMI

Venci veili

Prekmurska

1. Fsi so ven-ci vei-li, fsi so ven-ci vei-li,
Fsi so ven-ci vei-li, sa-mo moj ze-le-ni.

2. Ar ga gjes zaleivljen,
ar ga gjes zaleivljen,
ar ga gjes zaleivljen,
svojimi skuzami.

3. Či bi moja skuza,
či bi moja skuza,
či bi moja skuza,
spadnola na kamen.

4. Kamen bi se rasklao,
kamen bi se rasklao,
kamen bi se rasklao,
na dvouje, na trouje.

veili – oveneli
ar – ker
gjes – jaz
skuza – solza
spadnola – padla

NEGOVANJE SLOVENSKE PESMI

Pojoča družba na 43. taboru pevskih zborov v Šentvidu pri Stični in na obisku v krajevni skupnosti Branik pri Novi Gorici

Veliko je bilo že napisanega o Pojoči družbi, zato je težko izpostaviti to, kar bi najbolj zanimalo zveste bralce našega Biltena. Vendarle je za nami pestro poletje. Vztrajno delo oziroma vaje, ki jih imamo dvakrat na teden z našo zborovodkinjo Božico Toskič, so nas tudi letos popeljale na največjo zborovsko prireditev, ki se je vsako leto udeležijo pevski zbori iz Slovenije in tujine, na 43. tabor pevskih zborov, ki je potekal 16. in 17. junija 2012 v Šentvidu pri Stični. Z vztrajnostjo, odgovornostjo in pomočjo naših sponzorjev smo letos že drugič zapored gostovale v Sloveniji.

Priprave za tabor so zelo resne, saj konec vsakega leta organizatorji povabijo dirigente v Šentvid, kjer dobijo navodila za izbor

pesmi in za nastop naslednje leto. Tako je tudi naša zborovodkinja po prihodu iz Slovenije z veliko odgovornostjo prevzela nalogo izbora pesmi. Pevke smo prav tako odgovorno sprejele nalogo in redno prihajale na vaje. V soboto, 16. junija, smo v Šentvidu nastopile z zbori iz tujine in zamejstva. Zapele smo tri pesmi, dobile velik aplavz in pohvalo poslušalcev. V nedeljo smo sodelovale v povorki udeležencev tabora in na skupnem nastopu vseh zborov, ki so se udeležili letošnje prireditve. Visoke temperature so nam sicer malo pokvarile razpoloženje, todani nam zmanjkalo energije, saj smo še isti večer imele tudi samostojni koncert v Braniku pri Novi Gorici. Organizatorka tega nastopa je bila naša članica Milojka Simeunović, ki je bil rojena v Braniku. Nastanile smo se pri domačinih, ki so nas toplo sprejeli in nam omogočili, da smo se počutile kot doma. Po koncertu so nam pripravili prijetno druženje v prostorih krajevne skupnosti, kjer smo se z vaščani skupaj povesečili, zapeli in prijetno poklepetali. Prijazni domačini na čelu s predsednikom krajevne skupnosti Miranom Vidmarjem

so nam omogočili, da smo si z njihovim avtobusom ogledale Novo Gorico in okolico ter bližnjo Sveto Goro, kjer smo v baziliki Marijinega vnebovzeta tudi zapele in pomolile. Pri ogledu se nam je pridružilo nekaj vaščanov, med njimi tudi gospod Zvonko Benko, ki nam je pripovedoval o zgodovinskih znamenitostih. Po ogledu smo imeli skupno kosilo pri družini Pavlica, kjer so se nam pridružili tudi vaščani in predsednik krajevne skupnosti. Pripravili so nam presenečenje – vaški oktet z Vrha nam je zapel nekaj pesmi in nas s pesmijo pospremil na pot za Beograd.

Pot v Slovenijo in sodelovanje na taboru pevskih zborov so nam omogočili: Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, Beograjska nadškofija, podjetja Etol JVE iz Novega Sada, Schieldel Dimnjački sistemi iz Beograda, Zavarovalnica Triglav, Krka iz Novega mesta in gostilna Štorovje iz Sela pri Radohovi vasi. Vsem se iskreno zahvaljujemo.

Ana Bijelić

3+3+3 koraki v svet umetnosti

V petek, 18. maja smo imeli to čast, da nas v prostorih Društva Sava obišče dr. Sarival Sosič, muzejski svetovalec in kustos za sodobno vizualno umetnost v Mestni galeriji Ljubljana. V svojem predavanju *Sodobna slovenska likovna umetnost (3+3+3)* nas je dr. Sosič na izjemno zanimiv način seznanil z življenjem in delovnim opusom devetih sodobnih slovenskih umetnikov, in sicer treh slikarjev, treh kiparjev in treh fotografov. Prisotni so pozorno poslušali, spremljali prezentacijo in sodelovali v predavanju s svojimi vprašanji.

Dr. **Sarival Sosič** je profesor umetnostne zgodovine ter diplomirani literarni komparativist, delovno mesto kustosa pa mu omogoča stik s sodobno vizualno umetnostjo in razstavno dejavnostjo v Sloveniji. Pripravil in organiziral je vrsto razstav, predvsem sodobnih slovenskih ter tujih umetnikov in je urednik ter pisec uvodnih in drugih besedil številnih katalogov. Med obširnejše razstave in tudi kataloge sodijo: *Skupina Neokonstruktivisti 1968–1972* (1993); *Konstruktivistične in kinetične tendence v grafiki* (1993); *France Peršin, Izbrana dela 1953–1994* (1994); *Bogoslav Kalaš* (1996); *Zimski salon* (1993, 1994, 1995, 1996, 1997), *Cveto Marsič, Objeta dlan*, 2006. Junija 1997 je pripravil razstavo celotnega opusa fotografa Avgusta Bertholda. Razstavo je spremljala obsežna monografija z naslovom *August Berthold. Fotograf na začetku stoletja*. Predstavitev celotnega opusa in postavitev razstave *Slovene Photography*:

August Berthold. Photographs 1904–1918 je nato pripravil še leta 1999 v Mücsarnok, Kunsthalle, Ernst Muzeum v Budimpešti na Madžarskem. V tujini je pripravil in postavil še razstavi: *Božidar Dolenc: Portreti*, Vörmlands Museum, Karlstad, Švedska, leta 2000 ter pregledno razstavo multimedialnega umetnika *Sama*, leta 2007 v Centru savremene umjetnosti Crne Gore, Dvorac Petrovića v Podgorici, Črna Gora. V okviru svoje redne dejavnosti kustosa v Mestni galeriji je v nadaljevanju pripravil tudi številne fotografske, slikarske in kiparske razstave, kataloge in uvodna besedila ter sodeloval ali samostojno pripravil tudi različne postavitve. Leta 2007 je bil pomočnik komisarja na *52. mednarodni likovni razstavi, Bienalu v Benetkah*, kjer je aktivno sodeloval pri pripravi slovenskega paviljona in kataloga s predstavitevjo kiparja *Tobiasa Putriha*. Izpostaviti je treba tudi veliko razstavo *Slovenski impresionisti in njihov čas 1890–1920*, ki je bila v Narodni galeriji v Ljubljani (april 2008–februar 2009). Med pomembnejšimi predavateljskimi izkušnjami sta predavanja na mednarodnih konferencah: *Mesto in meščani v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi - 42. seminar slovenskega jezika, literature in kulture* na Filozofski fakulteti v Ljubljani, leta 2006 in *Telo v slovenskem jeziku, literaturi, kulturi - 45. seminar slovenskega jezika, literature in kulture*, Filozofska fakulteta, Ljubljana, 2009.

Upamo, da bomo v Društvu Sava še kdaj v bližnji prihodnosti imeli priložnost poslušati takega zanimivega predavatelja in se naučiti nekaj novega o slovenski umetnosti.

Irena Kužnik

VELIKONOČNA SVETA MAŠA

Tradicionalno slovensko sveto mašo smo letos imeli prvič imeli v veliki cerkvi Kristusa Kralja v Krunski ulici, ker bi bila kapela v Višegradski ulici premajhna za vse Slovence, ki so letos na velikonočni ponedeljek prišli k sveti maši. Gospod nadškof Stanislav Hočevar je tokrat namreč povabil predstavnike slovenskih društev iz cele Srbije na posvet o veliki proslavi, ki bo leta 2013 v Nišu. Želel je slišati njihova mnenja in predloge.

Po sestanku so šli skoraj vsi tudi v cerkev. Prisotni so bili tudi predstavniki slovenskega veleposlaništva. Gospod nadškof je s slovenskimi duhovniki maševal v slovenščini. Bilo je lepo slišati pridigo v slovenščini. Pojoča družba je pod vodstvom

Božice Toskić in ob orgelski spremljavi Svetlane Vnučec pela slovenske velikonočne pesmi. Pojoča družba je prvič pela na koro, nad čimer je bila navdušena. Zelo lepo je donela slovenska

pesem v cerkvi, polni Slovencev. Po sveti maši se je nadaljevalo druženje v dvorani. Ivana Miljković je s pomočjo pastoralnega sveta za Slovence organizirala bogato velikonočno pogostitev. Predstavniki veleposlaništva in člani društva Sava so poskrbeli za pijačo, članice pa za velikonočne dobrote: pirhe, šunko, hren, kruh in prave slovenske orehove potice. Člani ekumenskega

moškega zbora so zapeli nekaj pesmi v čast predsednikov slovenskih društev. Potem so se vsi veselili skupnega praznovanja. Pesmi so se vrstile druga za drugo. Prepevali so vsi, še posebno radi stare domače melodije, in se že vnaprej veselili prihodnjega srečanja.

Ana Nuša Juvanc Gerden

ZVOK BESED

Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Srbiji je pripravil literarno-glasbeno projekt z naslovom **Zvok besed**. Skozi prepletanje literature in glasbe sta avtorici projekta Maja Đukanović in Anica Sabo predstavili najnovejše tendence slovenskega literarnega ustvarjanja ter glasbo slovenskih avtorjev iz Srbije, ki so s svojim delovanjem bistveno prispevali k razvoju glasbenega življenja v Srbiji (Davorin Jenko, Mihovil Logar in Zlatan Vauda).

Projekt **Zvok besed** je bil v sodelovanju z regionalnimi društvi predstavljen javnosti v treh krajih v Srbiji: 18. marca 2012 v Kruševcu ter 27. maja 2012 v

Gudurici in Vršču. Člani društev Lipa in Kula ter drugi gostje so imeli priložnost prisluhniti odlomkom literarnih del iz *Antologije sodobne slovenske literature*, ki je izšla v okviru projekta *Svetovni dnevi slovenske literature* pri Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik Filozofske fakultete v Ljubljani. Antologijo so v srbsčino prevedli študentje slovenščine na Filološki fakulteti v Beogradu, prevode pa je v knjižni obliki izdal Nacionalni svet slovenske narodne manjšine. Literatura iz Antologije je bila navdih tudi za glasbeno ustvarjanje skladateljice Anice Sabo, aktivne članice društva Sava. V Kruševcu je bila premier-

no izvedena njena najnovejša skladba z naslovom *Nasmeh v slovarju* za recitatorja, violo in flavto, ki je nastala na verze dveh slovenskih pesmi: *Besede strah ni več v slovarju* Milana Dekleve in *Nasmeh v temi* Miroslava Košute.

V izvedbi projekta **Zvok besed** so sodelovali: avtorici projekta Maja Đukanović in Anica Sabo, glasbeniki Nevena Glišić, Atila Sabo, Imre Sabo, Dragi Randjelović, Milan Milojković, recitatorji Snežana Goršek, Darja Kovrlija, Tijana Simonović,

Katarina Bulić, Irena Kužnik, Adriana Sabo, Nemanja Sićević in Aleksandar Milenković ter člana Nacionalnega sveta iz Kruševca in Vršca Zoran Mandelc in Zdravko Starc.

Andreja Ponikvar

Neža Maurer: TUĐINKA

Neko zove. Ali ne zove mene.
Možda uopšte ne zove.
Tek tako vrišti. Zavija u mrak.
U večernji sumrak.
Zajedno sa sovom.

Ne umem da odgovorim. Čemu?
Nije moj. Svi su drugi. Tuđi.
Svet nije moj.

Neko zove.
Stisnem usne - vrata za dovratak -
i zaglavim ih dlanom.
Nemam prava da odgovorim.
Nikakva prava nemam.

Ovaj svet nije moj.
Iz slovenščine prevedla Katarina Bulić

KULTURNI DOGODKI V BEOGRADU

Dnevi slovenskega filma v Beogradu

S priložnostnim koktajlom in projekcijo filma *Izlet* so se v prostorih Jugoslovanske kinoteke v Beogradu začeli Dnevi slovenskega filma, v okviru katerega so od 20. do 25. marca 2012 prikazani devet filmov, posnetih v zadnjih desetih letih, ki z izjemo enega še niso bili prikazani v Srbiji.

Veleposlanstvo je retrospektivno pripravilo v sodelovanju s Slovenskim filmskim centrom (SFC) in Jugoslovansko kinoteko (JK) ter s finančno podporo Kulturnega sklada MZZ in nekaterih sponzorjev (Perutnine, hotela Life Design), na otvoritvi pa so poleg številnih gostov iz srbskega javnega življenja, diplomatskega zbora, Slovencev živečih v Srbiji, študentov slovenščine na tukajšnji Filološki fakulteti in drugih tukajšnjih ljubiteljev filma bili navzoči tudi režiser otvoritvenega filma Nejc Gazvoda ter producenta Aleš Pavlin in Andrej Štrifof.

Veleposlanik But je izpostavil interes ambasade, da bi se sodelovanje, katerega plod so tokratni dnevi slovenskega filma, nadaljevalo in bi predstavitve slovenskega filma v Srbiji ter srbskega v Sloveniji postale tradicionalne. Projekciji je sledil pogovor Gazvode in Kocjančičeve z občinstvom, ki ga je poleg avtorskih vzgibov režiserja zanimalo predvsem stanje slovenske kinematografije.

Ogledali smo si filme: *Izlet* (Nejc Gazvoda, 2011), *Varuh meje* (Maja Weiss, 2002), *Desperado Tonik* (Varja Močnik, Boris Petkovič, Hanna A. W. Slak, Zoran Živulović 2004), *Tuning* (Igor Šterk 2005), *L...kot ljubezen* (Janja Glogovac, 2007), *Estrellita* (Metod Pevec, 2007), *Osebnost prtljaga* (Janez Lapojne, 2009), *Piran - Pirano* (Goran Vojnović, 2010) in *Circus Fantasticus* (Janez Burger, 2010)..

Nastop Zorana Predina in pianista Matije Dedića za Dan žena v Beogradu in Nišu

Ob priložnosti Dneva žena sta v beograjski dvorani Kolarac in v Domu vojske v Nišu skupaj nastopila priznani slovenski glasbenik in kantavtor Zoran Predin in odlični pianist Matija Dedić. Publikli sta predstavila skupni album »Tragovi u sjeti«.

»Tragovi u sjeti« je kolaž znanih pesmi, kot so »Ti si mi u krvi« Kornelija Kovača, Bregovićeva »Te noći kad umrem«, Runjićeva »Galeb i ja«, Balaševićeva »Priča o Vasu Ladačkom« in številnih drugih hitov, ki sta jih Zoran Predin in Matija Dedić preoblekla v svojo različico in jih posnela na skupnem albumu.

Zorana Predina nedvomno vsi poznamo kot legendarnega vodjo rokarske skupine Lačni Franc. Po razpadu prvotnega

Lačnega Franca je Zoran Predin vseskozi slovel v okviru samostojne glasbene poti, ko se je uspešno preizkusil v najštevilnejših glasbenih žanrih, vse od *gipsy swinga* pa do trubadurskih popevk, pri čemer je vselej ostal zvest šansonu. Na obeh koncertih bodo poslušalci imeli priložnost slišati malodane že ponarodele Predinove pesmi, za katere je glasbenik skozi leta prejel številne glasbene nagrade in priznanja.

Vir: <http://www.belgrade.embassy.si/>

Otvoritev razstave ob 150-letnici rojstva igralke Vele Nigrinove

V beograjskem Muzeju gledališke umetnosti je 30. 03. 2012 na povabilo organizatorjev namestnik veleposlanika Milan Predan odprl razstavo ob 150-letnici rojstva v Sloveniji rojene gledališke igralke Vele Nigrinove (1862 – 1908), ki je bila konec 19. in v začetku 20. stoletja največja zvezda beograjske gledališke scene.

V navzočnosti številnih gostov, med katerimi je bilo tudi veliko v Beogradu živečih Slovencev, se je PM Predan zahvalil muzeju, da neguje spomin na to veliko beograjsko Slovenko, ki je v času, ko še nismo živeli v skupni državi, skupaj s svojim velikim prijateljem skladateljem Davorinom Jenkom, najbolj zaslužnim na njen prihod v Srbijo iz Ljubljane pri njenih 20-tih letih, spleta vez med slovensko in srbsko kulturo.

Četudi so se v stoletju po njeni smrti – leta 1908 – fizične meje med državama spreminjale in spremenile, je vez ostala, je poudaril ter izrazil željo, da bi razstavo, bogato s fotografijami iz njene dolgoletne beograjske kariere, videli tudi v Sloveniji kot njeni drugi domovini, kjer je začela igralsko pot.

Vir: <http://www.belgrade.embassy.si/>

BELDOCS

BELDOCS je mednarodni festival dokumentarnega filma, ki je letos potekal od 4. do 10. maja v Sava Centru, Domu omladine Beograda, Dvorani kulturnega centra Beograda in v Kulturnem centru in Areni v Novem Sadu.

V okviru programa Slovenščina na tujih univerzah, ki povezuje skoraj 60 univerz po svetu in deluje v okviru Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, pripravljamo v letu 2012 nov mednarodni kulturni projekt pod naslovom Svetovni dnevi slovenskega dokumentarnega filma. Projekt bo za javnost v obliki filmskih večerov izveden v tednu od 26. novembra do 3. decembra 2012 v več kot 50 mestih po svetu. Cilj projekta je tuji javnosti predstaviti slovensko kulturo, jezik in literaturo s pomočjo kakovostnih dokumentarnih filmov, zato v projektu sodeluje tudi Radiotelevizija Slovenija. Obenem je cilj projekta, da bi kar čim več filmov prevedli in podnaslovili v tujih jezikih in na ta način na filmske večere pritegnili še več obiskovalcev. Zato že od začetka leta 2012 na lektoratih slovenščine učitelji slovenščine s svojimi študenti dokumentarne filme tudi prevajajo v tuje jezike.

Tudi člani Društva Sava smo se udeležili dogodka BELDOCS. Namreč naša članica, Katarina Bulić, študentka slovenščine na Filološki fakulteti je prevedla podnapise slovenskega dokumentarnega filma o hip hopu, ki je bil predvajan tudi v okviru BELDOCS-a v Domu omladine v torek, 8. maja.

Film »V letu hiphopa« je režiral Boris Petković, ki je poskušal predstavit mnenje mladih ljudi o politični in družbeni situaciji

v Sloveniji skozi hip hop glasbo, saj so "raperji" znani kot ljudje ostrega jezika, ki pojejo, oz. "rapajo" o kruti resnici in o življenju nasploh.

Zelo lepo smo se imeli, tudi veliko smejali, ploskali Katarini za izreden prevod podnapisov v filmu in bili zelo zadovoljni ker smo bili deležni takšnega dogodka.

Tudi drugi študentje slovenščine so prevajali filme za prihodnji Festival slovenskega dokumentarnega filma, ki bo jeseni potekal v Ljubljani. Te filme boste lahko pogledali v Društvu Sava,

na Filološki fakulteti ali nekje drugje – o tem pa vas bomo pravočasno obvestili!

Poleg študentov in profesorjev na tujih univerzah se bodo filmskih večerov udeležili tudi Slovenci, ki živijo v tujini, predstavniki slovenskih podjetij v tujini in drugi. Na ta način bomo s projektom *Svetovni dnevi* povezali študente, učitelje slovenščine in slovenske skupnosti po svetu, hkrati pa predstavili slovensko ustvarjalnost in kulturo obiskovalcem v tujini.

Darja Kovrlija

DNEVI ETNOGRAFSKEGA FILMA V LJUBLJANI IN BEOGRADU

DNEVI ETNOGRAFSKEGA FILMA
DAYS OF ETHNOGRAPHIC FILM

Film *Sava v Beogradu*

Dnevi etnografskega filma, ki so se dogajali med 12. in 17. marcem v Ljubljani, so priložnost za srečanje z etnografskimi filmi iz celega sveta. Festival organizirajo trije partnerji – Slovensko etnološko društvo, Slovenski

etnografski muzej in Znanstvenoraziskovalni center SAZU (Inštitut za slovensko narodopisje).

V redni program je uvrščeno 17 filmov, tako da je skupaj s sekcijo študentskih filmov (16), na DEF-u 2012 predvajanih 33 filmov. Letos je prevladala tematika manjšin – etničnih, verskih, spolnih, kar priša o že znani angažiranosti etnografskega filma. V dvorani za projekcije in seminarje Slovenskega etnografskega muzeja, je DEF odprl renomirani finski filmski etno-ustvarjalec Livo Niglas z *Itelmenskimi zgodbami* z raziskovalcem Davidom Koesterjem, med lovci na sobalje z mrežami na Kamčatki, kjer je ostalo manj kot 20 govorcev itelmenskega jezika.

O Slovincih živečih v Beogradu je posnet film *Sava v Beogradu: ob 10. obletnici Društva Sava*, v katerem se ohranjata in negujeta slovenski jezik in kultura. V realizaciji so sodelovali: Maja Đukanović in Anica Sabo kot voditeljice projekta ter Dragomir Zupanc kot režiser filma.

Skupina beograjskih študentov je predstavila življenje kitajskih trgovcev iz

Bloka 70 v Novom Beogradu, M. Miletić in I. Vuković pa sta predstavila štiri letne čase na beograjski mestni tržnici v filmu *Kalenić, zadnji dnevi mestne tržnice*.

Letošnji posebni program je bil posvečen fotografiji Stojana Kerbleja, znanem po izrednih portretih meščanov s Ptujске Gore.

Obiskovalkam in obiskovalcem festivala ter avtorjem in avtoricama je direktor dr. Naško Križnar zaželel, da bi v festivalskem programu našli veliko zanimivega, predvsem pa mnogo novih povezav na človeški in strokovni ravni.

Slovenski filmi v Beogradu

V okviru večera Etnografskega filma smo v Društvu Sava 18. aprila 2012 predstavili Dneve etnografskega filma v Ljubljani 12.3. – 17.3. ter video posnetek Draga Zupanca muzejskega kompleksa na Metelkovi s poudarkom na Slovenskem etnografskem muzeju. Ogledali smo si film *Podobe preteklega vsakdana*, prve muzejske izdaje animiranega filma o življenju naših prednikov v preteklosti.

Dragomir Zupanc

Premiera drugega filma iz seriala Slovinci v Beogradu – slovensko-srbska zgodba

Premiera filma slovensko-srbska zgodba je bila v torek 27. marca, v dvorani beograjske Občine Vračar.

Druga predstavitev filma je bila 1. aprila na 59. Beograjskom festivalu dokumantarnega in kratkega filma v Mladinskem domu. Film je bil uvrščen v skupino XX stoletje.

Junakinja filma, gospa Mirjana Simić, deklinško ime in priimek Ana Pečnik, je prišla iz Maribora v Srbijo leta 1941 in se zaposlila kot gimnazijska profesorica biologije v Smederevski Palanki. Zgodba o njenem življenju se začne v mestu Bistrica ob Sotli, majhnem mestu na meji s Hrvaško, kjer je imela srečno otroštvo, nato se nadaljuje

v srednješolskih letih v Mariboru. Bila je sošolka s Hertom Has. Vojna leta je preživela v Srbiji, v Smederevski Palanki, povojna leta pa so bila zaznamovana s poroko z Borotom Simićem in selitvijo z družino v Novi Sad, Trebinje in končno v Beograd. Naša 98 letna someščanka

danes živi pol leta (jeseni in pozimi) v svojem stanovanju pri Hramu Svetega Sava v Beogradu, a pomlad in poletje pa preživi v hiši svojih predkov v Bistrici ob Sotli. Za ti dve mesti jo vežejo najlepši spomini, Slovenijo in Srbijo pa doživlja kot svoji domovini, ker se, kakor sama pravi, počuti Jugoslovanko.

To je drugi film iz seriala Slovinci v Beogradu, projektu ki je nastal v Društvu Slovencev v Beogradu – Društvo Sava v režiji našega člana Dragomira Zupanca.

Film je izvajan s pomočjo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Tajništva za Kulturo mesta Beograda.

V produkciji Studia Oyster, Društva Sava in DKSG, snemalec in montažer Jovan Pavliček, scenarij in režija Dragomir Zupanc, film je izdelan leta 2011/12 in traja 20 min.

Kristina Kuhar

MOJI SPOMINI

*Besedila so tiskana tako, kot so jih napisali avtorji

POČITNICE NA GORENJSKEM

„...Kranj si je lepo umil obraz za vaš prihod. Čaka vas s fantastičnim izgledom. Da vam bo še bolj všeč, je posejal bele oblake po nebu. Že dolgo ni bil tako lep...“ s temi besedami so nam družinski prijatelji po mobitelu zaželeli srečo ob vstopu v Slovenijo...

Pri družini Miljavec na Drulovki (z leve proti desni: Stojnič Rajko, Miljavec Bogdan, Matevž in Tatjana, Stojnič Danijela, Miljavec Matija in Miha ter Stojnič Sergej in Sama), 2011

Naš končni cilj...Kranj, mesto, v katerem sem odraščala, se šolala, ustvarila nepretrgane prijateljske vezi, mesto, ki sem ga z družino zapustila leta 1991, misleč, da je začasno, a življenje me je popeljalo v drugo smer...

Kadarkoli sem v Sloveniji, obvezno obiščem Kranj, lani pa so se mi uresničile želje, da tja popeljem celo svojo družino. Po prisrčni dobrodošlici moje prijateljice iz otroštva i njene družine, smo se nastanili v prijetni hišici na Drulovki pri Kranju in še istega dne začeli s ponovnim spoznavanjem mesta...

Najprej smo si ogledali staro mestno jedro z mestno hišo. Staro mestno jedro se je razvilo pod Šmarjetno goro (646 m),

V Kranju, pri Prešernovem spomeniku pred Prešernovim gledališčem, Stojnič Rajko, Sara in Sergej, 2012

Iz lokalnog časopisa "Obveščevalec", koju je izdavala "Krajevna skupnost Vodovodni stolp", Danijela 1. s leve u drugom redu (sa crnom kosom).

med globokima vrezanima strugama rek Save in Kokre, ki se tu stekata. Kranj je zanimvo mesto z bogato zgodovinsko preteklostjo. Ljudje si lahko ogledajo različne znamenitosti: Prešernov gaj, Prešernovo gledališče s spomenikom Franceta Prešerna, najbolj znanega pesnika romantičnega obdobja pri nas, potem Mestno hišo, v kateri je na ogled Renesanačna dvorana ter tri stalne razstave: dela akademskega kiparja Lojzeta Dolinarja (1893 – 1970), arheološka razstava Železna nit in etnološka razstava Ljudska umetnost na Gorenjskem, ter Pvsjarjevo hišo, ki je primer bogate meščanske stavbe iz 16. stoletja, Grad Khislstein, ki predstavlja utrdbeno področje od antičnega obdobja do zgodnjega srednjega veka, izredno zanimiva pa sta Gorenjski muzej, kjer imajo stalno arheološko razstavo Železna nit in Prešernov muzej, v katerem je Prešernova spominska soba iz obdobja njegovih zadnjih dveh let.

Sankanje v dvorišču vrtca Janina v Kranju (Danijela -1, z leve s sestro Moniko-najmanjša, in prijateljicama Tanjo Plevel in Tanjo Karanović), 1982

Kranj leži na križišču cest Ljubljana – Jesenice in Škofja Loka – Jezersko. Skozenj vodi tudi železnica Ljubljana –

Jesenice. Mesto je gospodarsko, zaposlitveno, trgovsko, prometno, izobraževalno, kulturno in športno središče Gorenjske.

Vsako leto se v Kranju dogajajo različni kulturni dogodki, razni festivali in koncerti. Teden mladih, festival Carniola, Kranfest, Kranjska noč, Jazz festival...so le nekateri izmed zanimivih dogodkov v Kranju. Primerni so tako za mlajšo kot tudi starejšo generacijo.

Pod škofjeloškim gradom 1988, zadnji dan pouka v 2. letniku (Danijela 3. z leve v drugi vrsti)

Med spoznavanjem kranjskih ulic in obujanjem spominov iz preteklosti, so nas iz daljave pozdravljali vrhovi Kravca, Storžiča, Stola, Vršiča...naslednje dni pa smo obiskali še Preddvor, Bled, Bohinj, izvir reke Soče, Škofjo Loko, ter uživali v čistoti krajev in njihovih kulturnih in naravnih znamenitostih, se družili s prijaznimi ljudmi, zvonovi s cerkve sv. Mihaela, nadangela, tik ob kateri je bila hiša naših prijateljev, pa so nas prijazno pozdravljali vsak dan.

In tudi ob dnevu odhoda so se nenadoma oglasili zvonovi, ravno ko smo zapuščali Drulovko, nato pa so nas pozdravljali še skozi Jamo, Mavčiče...vse do Medvod, kot da bi nas vabili, naj pridemo spet.

In bomo. Zasigurno spet pridemo, željni razgleda kranjskih vrhov, cerkva, mestnega obzidja, vsega, kar sem nekoč imela na dlani in za čimer že leta in leta hrepenim.

Danijela Stojnič

V dvorišču OŠ Simon Jenko v Kranju, Danijela – 5. z desne strani, razredničarka Černe Elizabeta, 1980

NA PLANINCAH...

PRIKAZOVANJE DIAPOZITIVOV O VZPONU NA VRHOVE JULIJSKIH ALP

Projekcija diapozitivov z vzpona na Triglav

Na sestanku Društva Slovencev Sava sem članom društva 21. decembra 2011 prikazal diapozitive z vzponov na Triglav, ki sem jih z mojo družino opravljajal med večletnimi dopusti v Sloveniji. V vasi Žapče pri Tolminu imamo hišo, zato smo lahko pogosto planinarili. Na Triglav smo se vzpenjali iz različnih smeri. Na vrhu sem bil petnajstkrat.

Leta 2003 sem organiziral vzpon na Triglav z Rudnega polja. Skupina 49 udeležencev je pred vzponom obiskala pri vasi Spodnje Gorje sotesko Vintgar, na Bledu se je pa poleg ogledovanja njegovih naravnih lepot okrepčala z znano blejsko kremšnito.

Skupina planincev, ki je bila sestavljena iz članov Društva Sava in članov Planinskega društva Železničar, se je na vrh

Triglava povzpela od Vodnikove kočice, kočice Planika in Kredarice, spustila se je pa preko Doliča, poleg Sedmerih jezer, kočice na Bogatinu in Komne, do Bohinjskega jezera. Zaradi gozdnega požara na Komarči smo žal morali opustiti načrtovano spuščanje od šestega proti sedmemu jezeru in Komarči.

Povsod v planinskih kočah smo bili pristočno sprejeti. Zaradi številne skupine sem rezerviral sobe že v maju in juniju, ker imajo nekatere kočice malo kapaciteto. Veliko udeležencev je bilo prvič v tem delu Alp. Zato so bili meni hvaležni, jaz pa njim, ker so mi omogočili, da jih ponovno vidim in doživim. Nekateri udeleženci sedaj sami ali v manjših skupinah ponovno obiskujejo te krasne visokogorske dele Slovenije.

Na koncu se želim zahvaliti Konzulatu Republike Slovenije v Beogradu, ki je takrat vsakemu posamezniku izdal brezplačen vizum. Zahvaljujem se tudi vsem planinskim društvom v čigar

Ogled beograjske trdnjave

V okvirju Odbora za turizem, šport in rekreacijo Društva Sava sem v soboto 19. maja, v sončnem vremenu, organiziral obisk Beograjske trdnjave ter parka Kalemegdan.

Nas dvanajst članov se je zbralo pri umetniškem paviljonu Cvijeta Zuzorić, od kod smo začeli lahek sprehod ob zunanji Stambol kapiji (obzidju), poleg stavbe nekdanjega upraviteljsvojučega sovjeta – kar je bila skupščina v osvobojenem Beogradu v XIX stoletju. Potem ob notranji Stambol kapiji (obzidju) iz XVII stoletja ter jarku med dvema obzidjema v katerem so razstavljeni eksponati Vojaškega muzeja – težko orožje (različni topovi iz srednjega veka, tanki iz Druge svetovne vojne, naprave za lansiranje torpedov, patroljni čolni, ladijska artilerija...), pri tem smo videli del obzidja v katerega je, v aprilski vojni 1941, padla nemška bomba in odkrili, da so v obzidje iz XVIII stoletja vgrajeni deli obzidja iz rimskega obdobja, ko se je tukaj nahajala Flavijeva legija, ki je varovala severno mejo Rimskega cesarstva pred vdori Hunov in drugih osvajalskih ljudstev.

Potem smo obiskali srednjeveško cerkev Ružica in Sveta Petka, Jakšičev stolp v katerem se nahajajo posmrtni ostanki srbskih branilcev padlih leta 1915, ko je Avstro-Ogrska napadla Beograd z Donave po srbski zmagi na Ceru leta 1914 – prve zavezniške zmage v Prvi svetovni vojni.

Ogled smo nadaljevali skozi Zidan vrata iz XV stoletja, v katerih so za bivanja Turkov, bili zapori, po mostu smo prišli do Despotovih vrat, poleg Dizdarjevega stolpa v katerem je danes ljudska astronomska opazovalnica.

Po ploščadi Gornjega gradu smo nadaljevali do spomenika Pobednik (Zmagovalec), kiparja Ivana Meštrovića, pred tem pa smo se mudili pri Defterdarjevih vratih, vodni pipi Mehmed paše Sokolovića iz XVI stoletja ter pri ostankih zidov palače Despota Stefana iz časov, ko je Beograd bil prestolnica srbske države. Pri spomeniku Zmagovalec se odpira pogled na Novi Beograd in Avalo.

Z obzidja Gornjega gradu se vidi Donji (Spodnji) grad, ki je nekoč bil civilni del mesta, na sotočju Save v Donavo. Nebojšin stolp iz XV stoletja, v katerem so mučili in ubili grškega junaka Rigo od Fere, vodjo grških upornikov proti Turkom, ter Banat in Zemun.

Od Pobednika (Zmagovalca) smo šli poleg Rimskega vodnjaka, ki nima nobene zveze z Rimljani, skozi Kralj in Mračna vrata ter zapustili ploščad Beograjske trdnjave. Po Velikih stopnicah smo se povzpeli na veliko sprehajališče, zavili do vodnjaka Ribar, kiparja Simeona Roksandića, od koder se vidi spomenik hvaležnosti Franciji, kiparja Ivana Meštrovića, ki je bil postavljen kod znak prijateljstva in vzajemne pomoči med Srbijo in Francijo med Prvo svetovno vojno. Od tod smo zapustili Kalemegdan.

Vsepovsod, ob vsakem zanimivem delu trdnjave ali parka, sem podajal pojasnila ter kazal načrte trdnjave, kako je rastle skozi zgodovino.

Tale obisk sem organiziral, ker vem, da veliko Beograjčanov, rojenih ali priseljenih med Drugo svetovno vojno ali po njej slabo pozna zgodovino mesta v katerem živi.

Jovan N. Kelić
Prevedel: Branko Zorko

planinskih kočah smo bivali in prenočevali, kot tudi njihovim oskrbnicam in pomočnicam za prisrčnost in prijaznost.

(Več o izletu v Biltenu, let. 1, št.2)

Planinski izlet po dolini Soče

Na drugem srečanju smo si ogledali diapozitive z devetdnevne bivanja v Julijcih leta 2004. Ogledali smo si dolino Soče in se povzpeli na sosednje vrhove.

Pot smo začeli iz Kranjske gore, obiskali dolino Tamar pri Ratečah, okrepcali se v planinski koči pod Jalovcem – simbolom Planinske zveze Slovenije, zatem pa kratko postali ob znani smučarski skakalnici. (Tu je leta 1936 Sepp Bradl bil prvi skakalec, ki je skočil več kot 100 m, leta 2003 je pa Finec Mautti Hautamaki z velikanke preletel 227,5 m in s tem dosegel svetovni rekord, ki ga je obdržal 9 let).

Pri Ratečah smo si v Zelencih ogledali izviri Save Dolinke, ki se združuje s Savo Bohinjko in kot reka Sava teče proti vzhodu, potem se pa pod beograjsko trdnjavo sestaja z reko Donavo. Reka Sava združuje naši dve republiki, zato je tudi naše Društvo Sava poimenovano po njej.

Z Vršiča (1611 m) nad Kranjsko Goro smo opravili vzpone na okoliške vrhove Julijskih Alp: Mojstrovko (2332 m), Jalovec (2645 m), Prisojnik (2547 m), Razor (2601 m). Po ogledu izvira Soče smo obiskali spomenik Juliusu Kugyju, Tržičanu, gorskemu poetu, botaniku, glazbeniku, ki je s trentarskim vodnikom iz družine Tožbar opravil več vzponov na soške vrhove, o čigar lepotah je pisal v svojih knjigah.

Pri vasi Soča smo si ogledali Soške tesni, sotesko, ki je široka okrog 6 metrov, globoka pa čez 30 m. Od trdnjave Kluže smo šli po dolini Koritnice in se povzpeli na Mangrt (2679 m), po višini tretji vrh v Julijcih, za Tiglavom (2864 m) in Škrlatico (2740 m).

Iz doline Lepene se poleg Krnskega jezera (1391 m) vzpenjamo na Krn (2244 m), po južni strani se spuščamo do vasi Vrsno, rojstnega kraja velikega slovenskega pesnika Simona Gregorčiča. Iz Bovca se vzpenjamo na Kanin (2587 m), hodimo prek Prestreljenika (2499 m) do Rombona (2208 m), mimo rovov Soške fronte, na kateri so se med Prvo svetovno vojno bojevali na največji nadmorski višini. Med več kot 10-urno hojo nismo srečali nikogar razen kozoroga. Poleg Bovca smo se ustavili pri slapu Boka, visokem 10 m, najvišjem slapu v Sloveniji.

V Tolminu smo si ogledali Tolminska korita reke Tolminke in Zadlaščice. Nadaljujemo proti Voglu (1922 m), po grebenu južno-bohinjskih planin, do Črne prsti (1844 m), na kateri je pred Drugo svetovno vojno bila jugoslovansko-italijanska meja.

Spuščamo se v Podbrdo in po dolini reke Bače pridemo do Mosta na Soči. Pri Kanalu ob Soči končujem prikazovanje lepot doline Soče.

Prikazovanje diapozitivov s podrobnim opisovanjem je trajalo več kot dve uri. Dolgo ploskanje navzočih članov Društva Sava je pokazalo, da so bili navdušeni nad lepotami najlepše rečne doline v Sloveniji. Med prisotnimi je bilo veliko mladih članov, ki so si po projekciji zaželeli kreniti po naših stezah.

Jovan N. Kelić

Prevedla: Dušanka Tomić

V tej številki Biltena objavljamo imena tistih članov, ki so preminili in nas zapustili ali pa se preselili v neki drugi, upamo, boljši svet, kakorkoli kdo od nas to doje. Objavljamo imena tistih, o čigar odhodu smo obveščeni. Hkrati vas prosimo, da nas obvestite, če veste še za kakšne člane Društva, ki so umrli. Informacija naj vsebuje: ime in priimek, datum ter kraj rojstva in smrti.

Dorotea Kuzeljević ★ 31. 10. 1939 Jelšane (Ilir. Bistrica) – † 21. 07. 2012 Beograd

René Gerden ★ 19. 07. 1925 Linz (Austrija) – † 12. 05. 2012 Beograd